

Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland

Jaarverslag en verantwoording 2015

Definitief: 18 april 2016

Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland
Botter 11-47
8232 JS Lelystad
tel: 0320-253505
fax: 0320-251910
email: info@nmfflevoland.nl
web: www.nmfflevoland.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland:	5
1.1 Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland.....	5
1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019	6
<i>Prioritaire thema's</i>	7
<i>Doelgroepen van NMFF</i>	8
<i>De Natuur- en Milieufederaties</i>	8
1.3 Financiële middelen in 2015	9
<i>CBF keur</i>	9
<i>Nationale Postcode Loterij</i>	9
1.4 Financiële verantwoording	11
1.5 Toekomst.....	12
1.6 Leeswijzer voor het bestuursverslag	12
2. Thema ‘Samen werken aan duurzame steden en dorpen’	13
2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan.....	13
2.2 5101 Ondersteuning lidorganisaties en burgers	14
2.3 5102 Vrienden van de NMFF.....	15
2.4 5103 NMFF-Fonds Verbraaken	16
2.5 5103 Communicatie	17
2.6 5136 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage.....	19
2.7 5104 t/m 5107 Duurzame communities (Almere, Lelystad, Urk, Noordoostpolder)	19
2.8 5108 Duurzaamheidswinkel Lelystad	21
5109 Duurzaamheidswinkel Noordoostpolder	21
2.9 5139 Voetafdruk.....	23
2.10 5110 Kennisnetwerk Duurzaam Flevoland	24
2.11 4112 DuurzaamDoor: Verbinden met de Bron	24
2.12 5113 DuurzaamDoor: Verbinden met de Energieke samenleving 2.0	25
3. Thema ‘Energie: besparing en duurzame energie’	26
3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan	26
3.2 4301 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie	27
3.3 5302 Energieloket Flevoland (Servicepunt Energie Lokaal Flevoland)	29
3.4 5374 Energie-ondersteuningstructuur regio Flevoland:	31
3.5 5339 Expertteam Energiestrijd.....	33
3.6 5340 Expertteam Servicepunten.....	33
3.7 4303 DuurzaamDoor: Flevodelen in windenergie.....	33
3.8 5341 DuurzaamDoor: Duurzame Energie leren & stimuleren 2.0	34
4. Thema ‘Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland’	36
4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan	36
4.2 5201 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (water, recreatie, landbouw)....	37
4.3 5202 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland.....	40
4.4 5269 Natuurbeschermingsoverleg (NBO).....	41
5270 Faciliteit Microplanologie 2014	41
4.5 4226 DuurzaamDoor: Community of Practice Eetbare Natuurlandschappen	41
4.6 5227 DuurzaamDoor: Duurzame voedsellandschappen 2.0	42
5 Reguliëre taken	44
5.1 5501 Management	44
5.2 5502 Structureel werk	45

Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties	46
1) Samenstelling bestuur (per 31 december 2015)	46
2) Bureau (per 31 december 2015)	46
4) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2015)	47
Bijlage 2.a en b Afspraken met provincie over de inzet van NMFF (2014)	50
.....	50
Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring	46
Bijlage 4 Jaarrekening 2015	

Voorwoord

In 2015 hebben we de groei kunnen continueren. De Vereniging is verder gegroeid naar 40 lidorganisaties. Afgelopen jaar verwelkomden we 6 nieuwe lidorganisaties: Almeerse Wolunie, Pioniers van de Toekomst, Energie Pioniers Noordoostpolder, Repaircafé Lelystad, St. Participatie Wisentbos Dronten en het Bultparkcomité Lelystad.

De samenwerking met onze lidorganisaties is verder versterkt via onze lokale duurzame communities in Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk. Ook in de samenwerking met onze provinciale groene partners is geïnvesteerd met als doel een efficiënte groene samenwerking. Daarnaast is verder geïnvesteerd in de samenwerking met IVN bij een aantal projecten, conform de eerdere afspraken zoals vastgelegd in een eerder Gezamenlijk Afspraken Kader (september 2014).

Samenwerking en afstemming van standpunten en activiteiten met lidorganisaties en zusterorganisaties (zowel lokaal, als regionaal en landelijk) zijn belangrijk om als coördinator en verbinder op het vlak van natuur, milieu en landschap in Flevoland effectief te kunnen opereren. Onze 40 lidorganisaties en leden hebben we daarbij betrokken als 'oren en ogen' en op maat ondersteund met advies en hulp.

Samen met onze lidorganisaties is de beoordeling voor de Klimaatbokaal voor gemeenten gedaan en de jurering van de kandidaten voor de Groene Pluim. Onze leden van het burgerpanel 'De Groene Peiler' hebben ons wensen en ideeën aangereikt, zoals over de kansen van de energieke samenleving bij de energiedoelen.

De beleidsdoelen van de provincie zijn mede richtinggevend voor het werk van de Vereniging. De provincie verwacht een bijdrage van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor de provinciale energieambities en visie. In 2015 hebben we flink vaart gezet achter de doelen van het SER-Energie-akkoord. Ons Energieloket Flevoland is gepositioneerd als het loket voor advies voor woningeigenaren, bedrijven en gemeenten.

Ook kijkt de provincie naar mogelijkheden om een duurzame regionale voedselproductie meer te stimuleren en NMFF draagt haar steen daaraan bij met innovatieve voorbeelden zoals het voedselbos. Bovendien ijvert de provincie voor een goede natuur, zowel kwalitatief als kwantitatief, die ook beleefbaar en betaalbaar is. De NMFF heeft deze ambities verder gebracht via concrete initiatieven en oplossingen, en de mooie groene parels geëtaleerd via MooiFlevoland.nl.

Heel veel werk doen we onzichtbaar, van inspraakreacties, ondersteuning aan lidorganisaties tot het zijn van klankbord voor overheden. Via onze website, de 2-wekelijks nieuwsbrief en sociale media (twitter en facebook) tonen we hoe we samen met onze lidorganisaties werken aan een mooi en duurzaam Flevoland. Via de radiorubriek 'Puur Lifestyle' bij Omroep Flevoland belichten we wekelijks duurzaam nieuws, groene tips en groene uitjes voor een groot luisterpubliek.

NMFF bestaat 30 jaar in 2016. De voorbereidingen voor dit jubileum zijn gestart.

Frank Braakhuis
Voorzitter Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland

1. Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland: doel, missie en beleidsplan

1.1 Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland

De Natuur en Milieufederatie Flevoland (NMFF) stamt uit 1986 en is opgericht als provinciale federatie van aangesloten organisaties. Net als bij de andere provincies, kreeg Flevoland zo een federatie die zich inzette voor versterking van de natuur en verbetering van het leefmilieu.

Inmiddels zijn we uitgegroeid naar een federatie van 40 lidorganisaties en werken we nog dagelijks samen met onze leden aan een Mooi en Duurzaam Flevoland. In 2015 verwelkomde we onze 40-ste lidorganisatie. Ten opzichte van 2009 zijn we de afgelopen jaren bijna verdubbeld in lidorganisaties!

Bewoners helpen bij hun inzet voor hun eigen leefomgeving zit in ons DNA. Daarnaast heeft de NMFF een eigenstandige positie ontwikkeld als behartiger van natuur- en milieubelangen, meebeslisser in gebiedsprocessen en versneller van duurzame ontwikkelingen. Flevoland is bij uitstek een provincie die voorop loopt bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Samenwerken met het bedrijfsleven, overheden en andere organisaties is belangrijk voor versnelling.

Wat de NMFF onderscheidt van andere regionale spelers zijn onze ideële drijfveer en onze onafhankelijkheid. Wat ons onderscheidt van andere groene ngo's zijn de langjarige gebiedskennis waarover de NMFF beschikt en het sterke provincie dekkende netwerk onder actieve bewoners, duurzame ondernemers, deskundigen, maatschappelijke organisaties, ambtenaren, bestuurders en politici. Tot slot zijn wij in staat om de verbinding te leggen tussen al deze partijen en hun taal te spreken, vooral met bewoners.

De NMFF is een onafhankelijke vereniging zonder winstoogmerk. Een team van professionals voert het dagelijkse werk uit. Daarbij zoeken we de samenwerking met bewoners(groepen), bedrijfsleven, overheden en andere organisaties. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, standpuntbepaling en projecten werkt de NMFF samen met onze aangesloten groepen, onze oren en ogen in het veld en partners bij het bouwen aan een mooie en duurzame provincie.

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland is een toekomstgerichte organisatie die duidelijk geworteld is in de Flevolandse samenleving. Daarbij worden 2 taken onderscheiden:

- de federatietaak naar onze achterban (waarbij de federatie zorgt voor legitimering doordat de groep is aangesloten)
- de maatschappelijke taak gericht op het beleidsproces van de eigen provincie (waarbij de aangesloten groepen en burgers de legitimatie voor het handelen van de federatie vormen).

Voor een aantal basistaken ontvangt de NMFF een basissubsidie van de provincie Flevoland. Daarnaast steunt de Nationale Postcodeloterij – via de koepel van de Natuur en Milieufederaties – ons werk. Tot slot zoekt de NMFF per project financiering. De NMFF heeft de ANBI status en wordt gekeurd door het CBF.

Doel

'Natuur en Milieu Flevoland werkt aan een mooie en duurzame provincie Flevoland: een provincie met een rijke natuur, mooi landschap en een gezond milieu. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat de bewoners van Flevoland van een gezonde leefomgeving kunnen genieten, nu en straks.'

De NMFF zet zich in de provincie Flevoland met hart in ziel in voor natuur en milieu in Flevoland. Duurzaamheid doe je samen: we faciliteren, stimuleren en regisseren samenwerking met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. De NMFF creëert en neemt initiatieven die de provincie duurzamer maken.

Onze visie is dat NMFF met haar kennis en kunde lokale en provinciale organisaties en communities kan verbinden, kan ondersteunen (met kennis en kunde) en kan activeren via uitvoeringsgerichte activiteiten. Op deze wijze fungeert NMFF als de lokale en provinciale versneller richting duurzaamheid.

We zetten daartoe een mix van instrumenten in, met het accent op communicatie, participatie en bewustwording. Via onze projecten en activiteiten maken we burgers en bedrijven/ondernemers bewust en bieden we handelingsperspectieven.

Onze missie is in een slogan vervat; “Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland”. Het samenwerken met andere organisaties zit hierbij in de genen van onze federatie.

In een mooi en duurzaam Flevoland:

- zijn wonen, werken en reizen energieneutraal doordat Flevoland zuinig is met energie en grondstoffen en in zijn behoefte voorziet met hernieuwbare bronnen
- wordt gebied zorgvuldig benut en ontwikkeld en koesteren we natuur
- is het prettig wonen in de steden en dorpen met schone lucht en natuur om de hoek
- krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan bewoners kunnen genieten
- is ruimte voor een groene economische ontwikkeling die méé investeert in duurzaamheid en een rijke natuur

1.2 Meerjarenbeleidsplan 2015-2019

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland heeft een nieuw meerjarenbeleidsplan ‘Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland’ voor de periode 2015-2019.

Het meerjarenbeleidsplan is opgesteld op basis van:

- de doelstelling van Natuur- en Milieufederatie Flevoland,
- de relevantie voor natuur en milieu,
- de verwachte ontwikkelingen in Flevoland,
- de samenwerking met lokale, provinciale en landelijke natuur- en milieugroepen.

De wensen van de provincie, de beleidsdoelstellingen in het omgevingsbeleid en het coalitie-akkoord van de provincie zijn medebepalend geweest bij het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Dit jaarverslag rapporteert over de uitvoering in 2015.

Strategieën

Een aantal onderwerpen en strategieën houden we de komende jaren vast: we blijven initiatiefnemer en versneller van duurzame ontwikkeling, pleitbezorger van een mooie en duurzame provincie Flevoland en een netwerkorganisatie die samenwerkt met bewoners, bedrijven en publieke organisaties. Energie, duurzame stedelijke ontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit zijn voor ons een belangrijke prioriteit. Daarnaast leggen we nieuwe accenten. Meer dan voorheen willen we met ons pleidooi voor duurzame ontwikkeling het publieke debat opzoeken. Onze netwerken willen we actiever gaan organiseren, uitbreiden en inzetten. De NMFF hanteert de komende jaren drie samenhangende strategieën om een mooi en duurzaam Flevoland te verwezenlijken.

A. Initiëren en versnellen van duurzame ontwikkeling

‘Er kan nog veel gebeuren om Flevoland werkelijk duurzaam te maken. Ons werk is dus nog lang niet klaar.’

De NMFF ontwikkelt samen met haar lidorganisaties ideeën en concepten die bijdragen aan een mooi en duurzaam Flevoland. Soms voeren we die zelf uit en soms stimuleren we anderen om er mee aan

de slag te gaan. Concrete voorbeelden uit het verleden zijn de MarkerWadden, de linksom-route luchthaven Lelystad, de duurzaamheidswinkels en energiebesparingsprojecten met bewoners en bouwbedrijven. En meer recent het Voedselbos Almere en hennepeteelt voor woningisolatie. Onze projecten hebben een innovatief en experimenteel karakter. Als een aanpak mainstream wordt, nemen anderen het stokje over.

B. Maatschappelijke steun verwerven voor duurzame ontwikkeling

‘Op thema’s die ingrijpende keuzes vergen - zoals mobiliteit of klimaat– blijft het lastig wezenlijke verbeteringen voor elkaar te krijgen.’

Daarom heb je daarbij steun nodig van bewoners, ondernemers, opinieleiders, en niet in de laatste plaats van politici en bestuurders die naar al die mensen luisteren. De NMFF heeft een visie op duurzame ontwikkeling in de provincie Flevoland. Wij baseren die op feiten van hoe de provincie er voor staat en wat er mogelijk is. Die visie en deskundigheid zetten wij in om maatschappelijke en politieke steun te verwerven voor duurzame ontwikkeling. Dat doen we door onderzoek te laten doen, allianties te sluiten met bedrijven en kennisinstellingen, opinieonderzoek te doen, werkbezoeken te organiseren (zoals voor politici) en het perspectief van duurzaamheid in de media te laten doorklinken met een begrijpelijk verhaal. We zetten samen met onze lidorganisaties en met koplopers in het bedrijfsleven in op inspirerende pilots. Soms laten we als Vereniging onze tanden zien en dienen – met wetten en regels in de hand – zienswijzen in.

C. Netwerken ontwikkelen en inzetten voor duurzame ontwikkeling

‘We zien een complexe netwerksamenleving, waarin niemand het eenzijdig voor het zeggen heeft. En we zien een brede duurzaamheidsbeweging van betrokken burgers en bedrijven.’

Onze vereniging groeit de laatste jaren fors in lidorganisaties. Daarnaast hebben we ook veel supporters van een mooi en duurzaam Flevoland; mensen die duurzame ontwikkeling belangrijk vinden. De NMFF is hun belangenbehartiger en gaat hen bovendien concreet helpen met duurzamer leven. Actieve bewoners slaan de handen ineen en gaan concreet aan de slag met duurzame energie, lobbyen voor goede fietsinfrastructuur of voedselproductie en natuurbeheer om de hoek. De NMFF heeft nieuwe manieren ontwikkeld om aan te sluiten bij de behoeften van de ‘doe-het-zelvers’ van nu. Via onze duurzame communities en duurzaamheidswinkels leggen we de connectie naar overheden en bedrijven. De NMFF heeft en houdt ook haar verbindende en inspirerende rol in het netwerk van bedrijven en andere professionals.

Prioritaire thema’s

Het meerjarenbeleidsplan richt zich op 3 thema’s:

A Duurzame steden en dorpen

- De NMFF zet zich in om in een groeiende provincie juist ook de woon- en werkomgeving duurzamer en aantrekkelijker te maken

B Energiebesparing en duurzame energie

- De NMFF zet zich in voor een duurzame provincie en daadwerkelijke verlaging van de *footprint* van de Flevolandse bevolking, zowel voor energie als grondstoffen.

C Rijke natuur en een mooi landschap

- De NMFF spant zich in om in een jonge provincie die nog volop in ontwikkeling is de ruimte en voorwaarden te blijven vinden voor een soortenrijke en gevarieerde natuur en een aantrekkelijk landschap.

De thema's kennen hun eigen doelstellingen, te behalen resultaten en activiteiten.

Doelgroepen van NMFF

Qua doelgroep en netwerk richt de NMFF zich op:

- Lidorganisaties (thans 40 lidorganisaties);
- Netwerk van de provinciale groene Flevolandse organisaties (SBB, NM, Flevo-landschap, LBF, IVN);
- Lokale burgerinitiatieven zoals verenigd in onze lokale duurzame communities;
- Vrijwilligers (klimaat, natuur, duurzaamheid);
- Burgers van Flevoland (jong en oud);
- Netwerk van ondernemers/ bedrijven (o.a. op vlak van energie, Energieloket Flevoland);
- Groene Recreatie-ondernemers/bedrijven (o.a. netwerk van MooiFlevoland.nl);
- Overheden (provincie, alle 6 flevolandse gemeenten en waterschap);
- lokale communities in Almere, Lelystad en Noordoostpolder en Urk (o.a. voor energie, bouwen, wonen, ondernemen, natuur, voedsel, mobiliteit);
- Netwerk van De Provinciale Natuur- en Milieufederaties (in elke provincie is een N&M-federatie);
- Netwerk van andere regionale en landelijke organisaties voor thema's energie, ruimte en natuur (Stichting Natuur en Milieu, Milieudefensie, Greenpeace, SBB, NM)

NMFF richt zich op het betrekken van burgers (jong en oud), ondernemers, overheden en lidorganisaties bij de inhoudelijke thema's natuur, ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema's: duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, duurzaam bouwen, wonen en mobiliteit.

Onze 40 lidorganisaties liggen verspreid over Flevoland.

Een actueel overzicht van onze lidorganisaties is opgenomen bij bijlage 1.

Situatie zomer 2015, daarna doorgegroeid naar 40 lidorganisaties.

De Natuur- en Milieufederaties

De Natuur- en Milieufederaties (NMF) hebben in elke provincie een samenwerkingsverband met natuur-, milieu- en landschapsorganisaties en vrijwilligersgroepen. Ze vormen zo een hecht en

kleurrijk netwerk door heel Nederland. De Natuur- Milieufederaties stimuleren de overstap naar een duurzame samenleving. Dat vraagt om grote omslagen in denken en doen. En dat doen zij samen met anderen in de provincie. In de twaalf provincies zijn de federaties de regionale ambassadeurs van natuur, milieu en duurzaamheid. De missie van de Natuur- en Milieufederaties luidt: 'samen voor mooie en duurzame provincies.' NMFF volgt het meerjarenbeleid van de provinciale Natuur- en Milieufederaties.

1.3 Financiële middelen in 2015

De federatie ontving in 2015 diverse financiële middelen. Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste financieringsstromen.

Toelichting: financieringsstromen

- Provincie	=	provinciale subsidie
- Provincie DD	=	Kennisprogramma Duurzaam Door van de provincie
- NPL 2015	=	Nationale Postcode Loterij bijdrage aan NMFF in 2015
- NMF	=	Fonds van de Natuur- en Milieufederaties (NMF)
- NM	=	Natuurmonumenten
- SBB	=	Staatsbosbeheer
- Andere overheden	=	gemeente Almere, Lelystad, Noordoostpolder, Vereniging Nederlandse Gemeenten
- Diversen	=	donaties bedrijven en andere donaties

CBF keur

NMFF heeft het CBF-keurmerk. Het CBF-keurmerk garandeert een goede financiële administratie bij organisaties voor goede doelen.

Nationale Postcode Loterij

In 2016 ontvangen de Natuur en Milieufederaties een bedrag van 2,25 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij voor hun werk voor natuur, milieu en landschap in de provincies. De cheque werd overhandigd tijdens het Goed Geld Gala in Theater Carré in Amsterdam. De Postcode Loterij maakte daar bekend dat zij in 2016 een recordbedrag van 328 miljoen euro doneert aan ruim 100 goede doelen die werkzaam zijn op het gebied van mens en natuur in binnen- en buitenland. De recordschenking is mogelijk dankzij de 2,7 miljoen trouwe deelnemers: van ieder lot gaat de helft naar het goede doel. De Natuur en Milieufederaties worden sinds 1996 gesteund door de grootste goede doelen loterij van Nederland.

Natuur- en Milieufederatie Flevoland

NMFF is een van 12 Milieufederaties die geld ontvangt van de Postcode Loterij. Van de 2,25 miljoen euro gaat bijna 6% naar de NMFF voor activiteiten zoals: de uitreiking van De Groene Pluim en de Klimaatbokaal, het onderhouden van de duurzame communities in Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk, het Energieloket Flevoland, het webplatform MooiFlevoland.nl, de Nacht van de Nacht, het Klimaatstraatfeest en de Big Jump. Ook maakt de Postcode Loterij de samenwerking met de andere Natuur- en Milieufederaties mogelijk.

Mogelijk gemaakt door

“Wij zijn ontzettend blij met de bijdrage van de Postcode Loterij voor ons werk aan een duurzaam en mooi Nederland”, aldus voorzitter Joris Hogenboom van De Natuur en Milieufederaties. “Hiermee kunnen wij veel mooie projecten realiseren. Deelnemers van de loterij bedankt!”

Op de foto vlnr: Sonja Sars (Netwerksecretaris De Natuur en Milieufederaties), Michiel Verboven (Managing Director Nationale Postcode Loterij), Corinne Ellemeet (Netwerkdirecteur De Natuur en Milieufederaties) en Joris Hogenboom (Voorzitter De Natuur en Milieufederaties).

Foto: Roy Beusker Fotografie

1.4 Financiële verantwoording

Inkomsten en bestedingen Natuur- en Milieufederatie Flevoland

Verkorte Staat van Baten en Lasten 2015

(zie bijlage 4 voor gehele jaarrekening)

BATEN	Realisatie 2015 in Euro's	
Baten uit eigen fondsenwerving	585	0 %
Baten uit acties derden	127.805	25 %
Subsidies van overheden	345.447	68 %
Overige baten	<u>38.887</u>	<u>7 %</u>
TOTAAL BATEN	512.713	100%
LASTEN		
Besteed aan doelstellingen		
Programma Reguliere Taken	53.659	11 %
Programma Duurzaam samenwerken dorpen en steden	181.597	38 %
Programma Natuur en Mooi Flevoland	59.618	13 %
Programma Energiebesparing en duurzame energie	<u>178.985</u>	<u>38 %</u>
TOTAAL LASTEN	<u>473.859</u>	100%
RESULTAAT	<u><u>38.854</u></u>	

Resultaat is toegevoegd/ontrokken aan:

Bestemmingsreserves	36.392
Continuïteitsreserve algemeen	<u>2.461</u>
	<u><u>38.854</u></u>

NMFF werkt met een taakstellende begroting waarbij gedurende het jaar aanvullende projecten geworven moeten worden. Dit is in 2015 zeer succesvol verlopen.

De continuïteitsreserve bedraagt ongeveer 20 % van de jaarinkomsten. Bij het huidige jaarinkomen van € 512.713,- komt dit neer op een bedrag rond € 102.542,-. Door het resultaat van 2015 bedraagt de continuïteitsreserve ultimo 2015 circa € 106.148,-. Dit is dus voldoende om als buffer te dienen voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Aan de Bestemmingsreserve voor het opzetten en onderhouden van de verschillende Duurzaamheidsknooppunten in diverse gemeenten in Flevoland (o.a. Lelystad, Urk, Almere en de Noordoostpolder) is in 2105 € 21.596,- onttrokken waardoor de bestemmingsreserve is verlaagd naar € 58.404,- .

Voor het Natuurbeleef-platform MooiFlevoland.nl is € 19.990,- onttrokken in 2015 aan de bestemmingsreserve en daardoor verlaagd naar € 10.010,- . Dit wordt voldoende geacht voor de exploitatie het komend jaar.

In 2015 is de reservering van het Energieloket Flevoland (SELF) deels onttrokken en weer aangevuld door het bestuur tot € 71.536,- om de komende jaren nog activiteiten te kunnen plegen.

Aan de reservering voor de duurzaamheidswinkel in Lelystad is voor € 21.959,- onttrokken, waardoor € 49.756,- als reserve aanwezig is om de exploitatie van de winkel in 2016 en volgende jaren te garanderen.

Het bestuur heeft voor het 30-jarig jubileum van NMFF in 2016 een bestemmingsreserve gecreëerd voor € 50.000,-

Het bestuur heeft voor de campagne Energie MakeOver voor 2016 een bestemmingsreserve gecreëerd voor € 50.000,-

1.5 Toekomst

De begroting 2016 laat een negatief resultaat zien van € 65.196,-. Dit negatieve begrote resultaat ontstaat door begrote baten van € 459.357,- en begrote lasten van € 524.553,- (besteed aan doelstellingen).

De resultaten worden middels resultaatbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan het eigen vermogen. De geplande besteding van middelen aan doelen / programma's / activiteiten en de beoogde resultaten hierbij, zijn opgenomen in het meerjarenbeleidsplan.

Op kortere en langere termijn zijn geen bijzonderheden te vermelden welke van invloed zijn op de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland. De Vereniging ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

1.6 Leeswijzer voor het bestuursverslag

Het jaarverslag volgt de indeling van het werkplan en het meerjarenbeleidsplan, namelijk:

- Thema Samen werken aan steden en dorpen van de toekomst
- Thema Energie: besparing en duurzame energie
- Thema Ruimte: rijke natuur en een mooi Flevoland
- Reguliere taken (o.a. management)

Per onderdeel volgt een verantwoording van de activiteiten zoals deze in 2015 zijn uitgevoerd.

2. Thema

Samen werken aan steden en dorpen van de toekomst

Samen voor een duurzaam Flevoland

2.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van het samen bouwen aan steden en dorpen met schoon vervoer, schone lokale energie, regionaal duurzaam geproduceerd voedsel en natuur om de hoek. Een prettige en gezonde omgeving, waar veel groen en water is om extreem weer (hitte en neerslag) op te vangen.

De NMFF is samen met haar lidorganisaties goed gepositioneerd – tussen bewoners, gemeenten en ontwikkelaars – en goed in staat om partijen te verbinden, te coachen en ondersteunen. We kennen de lokale en regionale ontwikkelingen bovendien goed en zijn op de hoogte van goede voorbeelden van elders. Communicatie en educatie bieden NMFF een goed middel om met iedereen in contact te staan, waaronder onze lidorganisaties en de inwoners van Flevoland.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Bouwen aan duurzame steden

NMFF is bij uitstek een partij die op lokaal en regionaal niveau kan zogen voor versnelling. Het is zaak dat zo te doen dat de plannen ook beter worden. Betrokkenheid van bewoners is belangrijk voor die kwaliteit en draagvlak voor transformaties. Nu de gemeenten en ontwikkelaars lastiger grootschalige ontwikkelingen voor elkaar krijgen, is de weg vrij voor kleinschaliger initiatieven van bewoners en creatieve ondernemers.

Wat: stimuleren van 4 concrete duurzame gebiedsontwikkelingen

2. Succesvolle doe-democratie in wijken, dorpen en steden

Zonder enthousiaste supporters heeft een club geen bestaansrecht. De lidorganisaties zijn voor NMFF van essentieel belang. Met hun achterban kunnen zij de organisatie nog meer onder de aandacht brengen. Initiatieven van lidorganisaties ondersteunen we met kennis, best-practices en financiële ondersteuning vanuit het Fonds Verbraken.

De energieke samenleving omvat ook veel burgers die zelf verantwoordelijkheid willen nemen voor het eigen woon- en leefomgeving. Burgers maken de samenleving steeds meer zelf, dus ook hun eigen woon- en leefomgeving. Die ontwikkeling kan de sleutel zijn tot succesvolle duurzame stedelijke ontwikkeling en vraagt een andere rol van alle partijen bij de ruimtelijke inrichting van de stad.

Wat: 10 x succesvolle co-creatie met omwonenden en betrokkenen

Wat: 15 ruimtelijke initiatieven gerealiseerd

3. Slagvaardig netwerk van duurzame communities

De afgelopen jaren is door ons het model van de duurzame communities ontwikkeld in de vorm van een virtuele ontmoetingsplaats en aangevuld met duurzaamheidswinkels. Dit model willen we verder doorontwikkelen en uitbouwen.. Een belangrijke uitdaging daarbij is om de groep supporters bij de duurzame communities te vergroten en tevens de binding met de lokale lidorganisaties hierbij te versterken.

Wat: versterken van de energieke samenleving via 6 lokale duurzame communities

Wat: goede service bieden via het succesvol exploiteren van 3 duurzaamheidswinkels (Lelystad, Emmeloord, Almere)

Wat: 3 gemeenten hebben een specifiek beleid voor het faciliteren van de energieke samenleving

In 2015 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- verbeteren van de advisering aan lidorganisaties en burgers;
- verder opbouwen van ons vrienden-netwerk;
- financieel ondersteunen van onze lidorganisaties via het Fonds Verbraaken;
- goed en adequaat communiceren via een mix van communicatiemiddelen;
- minimaal 4 jaarlijkse publieksevenementen voor onze lidorganisaties;
- ontwikkelen en onderhouden van 4 digitale communities en 2 duurzaamheidswinkels;
- participatie in het provinciale kennisprogramma Duurzaam Door, en kennisdeling stimuleren over succesvolle lokale duurzame initiatieven.

2.2 5101 Ondersteuning lidorganisaties en burgers

De relatie met de lidorganisaties is voor de vereniging van groot belang. Natuur- en Milieufederatie Flevoland staat daarmee midden in de Flevolandse samenleving. Lidorganisaties zijn mede de oren en ogen van de Vereniging en hebben daarmee een belangrijke signaalfunctie. Aan de andere kant doen lidorganisaties en ook burgers steeds meer een beroep op het bureau voor deskundige ondersteuning en advies. De in gang gezette groei van lidorganisaties sinds 2009 hebben we in 2015 kunnen bestendigen. Thans zijn 40 organisatie lid van de Vereniging NMFF, hetgeen een forse groei in 2015 betekende. Hieruit blijkt dat onze activiteiten goed aansluiten bij behoefte vanuit het veld.

Functie: Vraagbaak voor burgers

Doel:

- Adequaate kunnen beantwoorden van vragen die aan ons worden gesteld door inwoners van de provincie Flevoland, op het vlak van natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
adequaate beantwoorde vragen van inwoners, zo mogelijk doorverwijzing	15	15
Registratie van klachten volgens protocol	5	5
<i>Totaal</i>	20	20

Resultaten

Diverse telefonische en mondelinge vragen zijn beantwoord van burgers die binnen kwamen bij de NMFF. Enkele daarvan zijn doorverwezen naar relevante instanties en organisaties, zoals de Omgevingsdienst. De meeste vragen gingen over natuurbeleid, groenbeheer en energiebeleid. De vele duizenden vragen die door bedrijven en burgers gesteld zijn via de lokale duurzaamheidscommunities en het Energieloket Flevoland zijn bij deze projecten apart verantwoord en geregistreerd.

Geen klachten zijn gemeld bij de Vereniging die dienden te worden afgehandeld volgens het klachtenprotocol.

Financiën en organisatie

Het project is uitgevoerd conform het werkplan. Het project is gefinancierd vanuit de provinciale budgetsubsidie (15 uur) en de Nationale Postcode Loterij (5 uur).

Functie : Ondersteuning van aangesloten organisaties

Doel:

- *Goede uitwisseling tussen lidorganisaties en het bureau op relevante thema's.*
- *Ondersteunen van lidorganisaties in de effectiviteit van hun lokale werk.*
- *Advies en hulp bij het vertalen van de ideeën en ambities naar een concreet initiatief en het verankeren daarvan in beleid bij de gemeenten en de provincie.*

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
4 themabijeenkomsten voor lidorganisaties	32	32
Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering	20	20
ondersteuning van nieuwe lidorganisaties	10	10
Specifieke ondersteuning aan lidorganisaties (op verzoek deskundig advies en begeleiding, ook Groene Pluim)	55	55
Totaal	117	117

Resultaten

De aangesloten lidorganisaties dragen bij aan de legitimatie van de federatie en zij vervullen een belangrijke rol in het lokale krachtenveld. NMFF groeide in 2015 fors. We verwelkomden 6 nieuwe lidorganisaties: Almeerse Wolunie, Pioniers van de Toekomst, Energie Pioniers Noordoostpolder, Repaircafé Lelystad, St. Participatie Wisentbos Dronten en het Bultparkcomité Lelystad. Het totale aantal lidorganisaties komt daarmee op 40. Het versterken van de binding en wisselwerking tussen lidorganisaties onderling en met de vereniging en het bureau stond centraal in ons werk.

In april vond de algemene ledenvergadering (ALV) plaats, waarin naast het huishoudelijk deel ook het nieuwe meerjarenbeleidsplan en werkplan als uitwerking van de koers van de NMFF is gedeeld.

Er zijn 4 themabijeenkomsten geweest, waarin het wederzijdse gesprek tussen lidorganisaties en NMFF centraal stond over relevante thema's:

- de 'eetbare' natuurideeën van Flevoland (in het voorjaar, waarbij ook de uitreiking van de Groene Pluim plaatsvond)
- luchthavenoverleg (in het voorjaar, herijking koers vanuit het maatschappelijk kader van NMFF in relatie tot Luchthavenbesluit Luchthaven Lelystad)
- ruimtelijke gevolgen voor het Weerwater en omringende wijken door de toekomstige aanleg van de Floriade (in het voorjaar, kennis en standpuntuutwisseling) op verzoek van onze lidorganisaties Vogel en Natuurwacht Zuid-Flevoland en Stichting Experiment Zelfbeheer Hoekwierde.
-
- bijeenkomst over de mogelijkheden en werkwijze van het NMFF Fonds Verbraaken (in het najaar, (nieuwe) lidorganisaties informeren over de mogelijkheden).

Financiën en organisatie

Dit project is uitgevoerd conform begroting. Dekking vanuit provinciale subsidie (117 uur) en Nationale Postcode Loterij (financiële middelen).

2.3 5102 Vrienden van de NMFF

Doel:

Betrekken en verbinden van relevante partijen en personen aan de doelen en de missie van Natuur en Milieufederatie Flevoland via het lidmaatschap 'Vriend van de NMFF'.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
jaarlijkse peiling via burgerpanel Groene Peiler	16	16
Onderhoud 'vrienden'-netwerk	24	24
Organisatie jaarlijkse 'vrienden'-dag	15	15
<i>Totaal</i>	<i>55</i>	<i>55</i>

Resultaten

In 2015 is een peiling uitgevoerd onder leden van het Flevolandse burgerpanel De Groene Peiler. Tevens zijn de leden van de Groene Peiler ingezet voor de Energiequiz (najaar). Het panel omvat 132 leden.

In 2015 is een vervolg gegeven aan het Vrienden-netwerk. Sympathisanten kunnen via een vrienden-lidmaatschap financiële steun geven aan het werk van NMFF. In 2015 telde NMFF bijna 50 Vrienden.

De mogelijkheid om Vriend te worden van NMFF werd tijdens alle activiteiten van de organisatie benadrukt, vooral in persoonlijk contact en door het uitdelen van de speciale Vriendenkaarten. In de nieuwsbrief, op de website en via social media zijn geïnteresseerden aangemoedigd zich aan te sluiten. Ook kon er een donatie worden gedaan via de donatiebutton op de website en in de nieuwsbrief.

Wegens lage animo is besloten dit jaar de vriendendag niet door te laten gaan. In 2016 zal een vernieuwd concept worden bedacht en uitgevoerd om meer vrienden te enthousiasmeren voor deelname.

Financiën en organisatie

Het project is uitgevoerd conform werkplan. Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie (voor het onderdeel peilingen, 15 uur) en de Nationale Postcode Loterij (40 uur).

2.4 5103 NMFF-Fonds Verbraaken

Doel

- Versterken van de aangesloten lidorganisaties.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
Ondersteunen lidorganisatie bij aanvraag NMFF-Fonds	10	10
Becoördinatie en begeleiding uitvoering aanvragen	20	20
<i>Totaal</i>	<i>30</i>	<i>30</i>

Resultaten:

NMFF ondersteunde ook financieel activiteiten van haar lidorganisaties via het NMFF-Fonds Verbraaken. Alle lidorganisaties van de Natuur- en Milieufederatie is gevraagd een verzoek in te dienen. Een record aantal van negen aanvragen zijn gehonoreerd door het bestuur:

- Marknesse Duurzaam voor communicatiemateriaal voor de duurzaamheids popup store in Marknesse;
- KNNV Lelystad voor educatiemateriaal;
- Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied voor promotiemateriaal voor boerderij-ontdekkingstochten waarin kennismaking met natuur voorop staat;
- Energie Pioniers Noordoostpolder voor promotiefilm over de energiecoöperatie;
- St. Experiment Zelfbeheer Hoekwierde voor determinatiegidsen en herkenningskaarten flora en fauna;
- Repaircafé Lelystad voor koffers met handgereedschap voor de vrijwilligers;
- Almeerse Wolunie voor realisatie van een waterpomp bij de akker met verplanten, waarmee wol biologisch wordt geleverd door vrijwilligers;
- Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland voor verrekijkers voor de jeugdgroep Birdkids;
- IVN-Almere voor nieuwe educatieve boombordjes in de IVN bomentuin op Stadslandgoed De Kemphaan.

Financiën en organisatie:

Dekking: Nationale Postcode Loterij (30 uur en € 5.000,-)

2.5 5103 Communicatie

Doelen

- Groene nieuwsvoorziening vervullen van relevant Flevolands nieuws (2-wekelijks) richting lidorganisaties, zusterorganisaties, beleidsmakers en bestuurders op gebied van milieu, natuur, duurzaamheid.
- Betere binding met burgers en organisaties d.m.v. nieuwe media, zoals twitter, facebook.
- In 2012 is de NMFF een samenwerking aangegaan met Omroep Flevoland in de vorm van de wekelijkse radio-rubriek 'puur lifestyle'. Interessante onderwerpen kunnen zo beter vertaald worden voor het 'grote publiek'. Het behandelde thema in de wekelijkse radio-uitzending wordt tevens opgenomen op de website in de vorm van een wekelijkse 'blog' en via social media verspreid.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Onderhoud website en social media (52 weken x 2 uur)	104	104
Digitale 'natuur & milieu' nieuwsbrief 2-wekelijks (26 weken x 2 uur)	52	52
Productie Successenkrant (1 x per jaar over activiteiten van afgelopen jaar)	24	12
Informatievergaring voor nieuws over natuur, energie (46 weken x 1 uur)	46	46
Informatievergaring voor wekelijkse radio-rubriek 'puur lifestyle' en maken blog (52 weken x 1,5 uur)	78	102
Artikelen over duurzame onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen	20	30
Bijdragen voor de Natuurpagina in de Flevopost (6 berichten)	25	25

Algemene communicatieondersteuning (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties) (26 weken x 1 uur)	26	36
<i>Totaal</i>	375	407

Resultaten

Eigen communicatiemiddelen

De website is up-to-date gehouden en liet een lichte groei van bezoekers zien.

De digitale nieuwsbrief verscheen dit jaar 2-wekelijks, uitgezonderd de zomervakantie en de kerstvakantie. In totaal zijn 14 nieuwsbrieven verzonden. De nieuwsbrief heeft een lezersbestand van 570 lezers en is ook het afgelopen jaar gegroeid en leden.

De corporate folder is vernieuwd met de belangrijkste projecten van Natuur- en Milieufederatie Flevoland, mede op basis van het nieuwe meerjarenbeleidsplan. Ook is er een nieuwe kaartje gemaakt met al onze nieuwe lidorganisaties. De successenkrant is dit jaar digitaal opgesteld en niet meer in papieren druk verschenen.

NMFF was actief op sociale media zoals Facebook en Twitter. Vooral via twitter worden veel nieuwe contacten gelegd met burgers, bedrijven, gemeenteleden en andere geïnteresseerden in het nieuws van NMFF en Flevoland. NMFF verstuurde dagelijks meerdere tweets en dat leverde een gestage groei aan volgers op; eind 2015 meer dan 829. De directeur van NMFF heeft ruim 1600 volgers. Het aantal Facebook-vrienden is gegroeid naar 138.

Persberichten

NMFF heeft via tientallen persberichten geïnteresseerden geïnformeerd over belangrijke activiteiten, zoals:

- uitreiking Groene Pluim (januari, november)
- Klimaatstraatfeest (mei)
- Big Jump op 2 plekken in Flevoland (juli)
- NMFF-Fonds Verbraaken (augustus tot oktober)
- Nacht van de Nacht (oktober)
- start van Energiequiz tijdens Dag van de Duurzaamheid in Flevoland (oktober)
- nieuws van Energieloket Flevoland
- enquête van Groene Peiler (voorjaar)
- wijkgerichte Energie Makeover Noordoostpolder (november)
- uitreiking Klimaatbokaal (november)
- MooiFlevoland-dagen tijdens de seizoenswisselingen, 'ontdek de lente, zomer, herfst, winter' (maart, juni, september, december)

Natuurpagina

Jaarlijks maken de groene organisaties gezamenlijk een groene pagina in de Flevopost, NMFF leverde zes artikelen aan: over de Provinciale Statenverkiezingen (NMFF coördineerde het gezamenlijke artikel van de 6 groene organisaties), webportal MooiFlevoland.nl, zonne-energie advies en informatie over de wijkgerichte aanpak 'Energie Make-Over' van Energieloket Flevoland, meet de eigen Flevolandse Voetafdruk, en over onze lidorganisaties en vrijwilligers.

Wekelijkse radorubriek 'Puur Lifestyle' bij Omroep Flevoland

Naast de regelmatige verzoeken voor interviews of commentaar is de directeur van NMFF sinds de zomer 2012 wekelijks op dinsdag tussen 16.00 uur en 17.00 uur te beluisteren op Omroep Flevoland in de speciale rubriek Puur Lifestyle (89,8 FM). Iedere week staan energietips, duurzaam voedsel, duurzame trends en natuuruitjes centraal. De omroep heeft dagelijks ruim 71.000 luisteraars. Het totaal geschat bereik jaarlijks is 250.000.

Financiën en organisatie

Dekking komt uit de provinciale subsidie (375 uur) en Nationale Postcode Loterij (32 uur). Aan dit project zijn meer uren besteed. De extra uren werden vooral besteed aan de algemene communicatieondersteuning en diverse media-verzoeken,

2.6 5136 NMFF-evenementen: Duurzaam Flevoland in de etalage

Doelen

- Ieder kwartaal organiseert NMFF een provinciebreed evenement georganiseerd.
- Betere binding met burgers en organisaties via deze evenementen stimuleren en ondersteunen.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Organisatie en uitvoering Big Jump (sprong voor schone waterkwaliteit)	15	15
Organisatie en uitvoering landelijke activiteit voor de Nacht van de Nacht voor de provinciale NMF's	25	48
Ondersteuning NPL-aanvraag extra trekking voedselbos	15	15
<i>Totaal</i>	55	79

Resultaten

De communicatie en participatie vindt enerzijds plaats via de NMFF-communicatiemiddelen en anderzijds via de lokale duurzame communities en de natuurportal MooiFlevoland.nl . Voor een aantal activiteiten is aparte financiering gevonden en derhalve bij de aparte projecten verantwoord.

voorjaar: uitreiking Groene Pluim: thema eetbare natuur en participatie (januari)
 zomer: Big Jump: thema waterkwaliteit (juli)
 najaar: Dag van de duurzaamheid: thema lokale successen in duurzaamheid etaleren (oktober)
 najaar: Nacht van de Nacht: thema lichthinder en energiebesparing (oktober)
 winter: uitreiking Klimaatbokaal: thema gemeentelijk inzet op energie en klimaatbeleid (december)

Financiën en organisatie

Dekking komt uit het Fonds van de Natuur en Milieufederaties (40 uur) en de Nationale Postcode Loterij (39 uur).

2.7 5104 t/m 5107 Duurzame communities in Almere, Lelystad, Noordoostpolder en Urk

Doel:

- voor alle gemeenten een duurzame communicatie onderhouden als lokaal platform om kennis over duurzaamheid te ontsluiten, lokale duurzame initiatieven zichtbaar te maken en te activeren.
- actieve samenwerking en goede communicatie met burgers, lokale initiatieven, bedrijven en de gemeente op lokaal niveau versterkt het draagvlak voor een goed natuur-, milieu- en klimaatbeleid.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Basisonderhoud Almere (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	99
Basisonderhoud Lelystad (2 uur p/w site & sociale	104	103

media activiteiten)		
Basisonderhoud Noordoostpolder (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	108
Basisonderhoud Urk (2 uur p/w site & sociale media activiteiten)	104	94
<i>Totaal</i>	416	404

Resultaten

De filosofie achter de lokale duurzame communities is dat de kracht in de regio zit. Ideeën komen tot groei en bloei door de mensen die er wonen en werken. Om de communities te voeden wordt iedere maand een duurzaam thema vertaald naar de lokale situatie, worden lokale initiatieven en ideeën zichtbaar gemaakt via de nieuwsbrief, website en sociale media (twitter en facebook).

De thema's in 2015 waren:

- Januari: energiebesparing
- Februari: lokaal duurzaam ondernemerschap
- Maart: duurzaam bouwen
- April: eetbare stad en stadslandbouw
- Mei: schone mobiliteit
- Juni: afval, cradle-to-cradle
- Juli: waterkwaliteit
- Augustus: natuur in en om de stad
- September: duurzame gebiedsontwikkeling
- Oktober: dag van de duurzaamheid en nacht van de nacht
- November: verlichting
- December: duurzaam shoppen, lokale voetafdruk

Almere:

Het aantal bezoekers van de website is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2014. Hetzelfde geldt voor het aantal volgers via sociale media en de nieuwsbrieflezers. Het totale bereik ligt rond de 10.000.

Lelystad:

Het aantal bezoekers van de website is licht gedaald ten opzichte van 2014. Daarentegen is het aantal volgers via sociale media en de nieuwsbrieflezers gestegen. Het totale bereik ligt rond de 4.500.

Noordoostpolder:

Het aantal bezoekers van de website is licht gedaald ten opzichte van 2014. Daarentegen is het aantal volgers via sociale media gestegen. Het totale bereik ligt rond de 3.000.

Urk

Het aantal bezoekers van de website is gestegen ten opzichte van 2014. Ook het aantal volgers via sociale media gestegen. Het totale bereik is bijna 2.000.

Financiën en organisatie

Dekking komt uit de provinciale subsidie (215 uur) en de Nationale Postcode Loterij (220 uur en kosten onderhoud en hosting sites).

DuurzaamAlmere.nl

2.8 5108 Duurzaamheidswinkel Lelystad 5109 Duurzaamheidswinkel Noordoostpolder

Doel:

- Virtueel podium en ontmoetingsplaats voor alle initiatiefnemers op het gebied van duurzaamheid in Lelystad
- Verder helpen van lopende en nieuwe duurzame initiatieven van (potentiële) lidorganisaties en andere organisaties. NMFF heeft hierbij een katalyserende, verbindende en coördinerende rol
- Stimuleren van samenwerkingsverbanden binnen het thema duurzaamheid
- Communiceren van bereikte mijlpalen via nieuws, twitter, facebook, you-tube.
- Vliegwielen om het proces van verduurzaming in de gemeente, door bestuur, bewoners en ondernemers op gang te houden.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
Exploitatie winkel Lelystad (coördinatie, facilitering vanuit winkel)	496	341
Exploitatie winkel Noordoostpolder (coördinatie, facilitering vanuit winkel)	663	0
Totaal	1159	341

Resultaten

Duurzaamheidswinkel Noordoostpolder

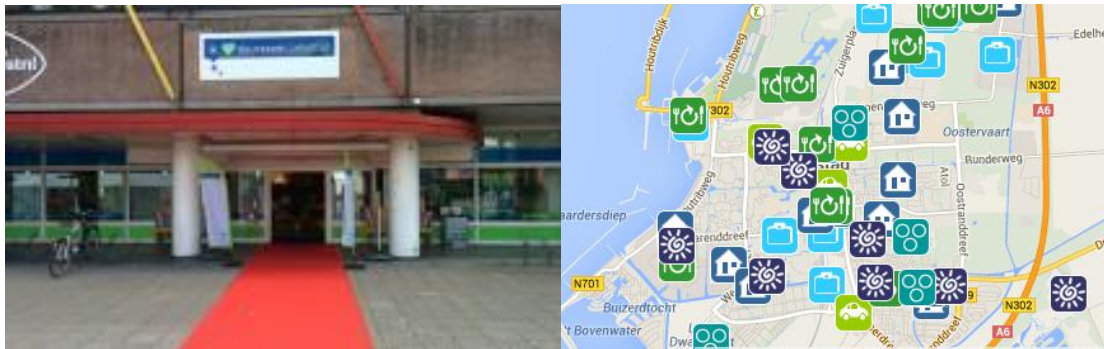
De verkenning voor de opzet en ontwikkeling van een duurzaamheidswinkel in het centrum van Emmeloord is begin 2015 gestrand, omdat er onvoldoende gemeentelijk draagvlak was voor het aanbod van NMFF. Op basis hiervan heeft NMFF haar aanbod ingetrokken.

In oktober heeft NMFF bijgedragen aan de opening van een pop-upstore in Marknesse die is gestart door onze lidorganisatie Duurzaam Marknesse. NMFF verzorgde de themabanners die in de winkel staan, en ons Energieloket Flevoland verzorgde het informatiemateriaal over energie. Dit is gebeurd vanuit de ondersteuning vanuit het NMFF-Fonds Verbraaken.

Duurzaamheidswinkel Lelystad

Fysieke ontmoetingspunt

In Lelystad is een duurzaamheidswinkel gevestigd in het stadshart (Stadhuisplein, voormalig postkantoor). De winkel en de webcommunity zijn samen het bruisende hart van DuurzaamInLelystad.nl.

Gemiddeld bezochten bijna 400 bezoekers maandelijks de winkel voor informatie, advies en inspiratie (bij een 4-daagse openstelling, en een maandelijkse zaterdagopenstelling). Dat zijn rond de 5.000 bezoekers per jaar. Het punt is ook meerdere malen bezocht door bedrijven, scholen, NGO's en overheden voor presentaties en excursies, zowel uit Lelystad, provincie Flevoland of daarbuiten.

Netwerkbijeenkomsten en maandelijkse campagne

In de winkel worden bijeenkomsten, events en exposities gegeven die passen bij de maandthema's van de jaarkalender. Elke maand heeft overleg met vertegenwoordigers van overheden plaatsgevonden om tot een optimale synergie te komen. Tevens is elke maand een externe netwerkbijeenkomst georganiseerd voor bedrijven en burgerinitiatieven, waardoor het netwerk dat samenwerkt aan een duurzaam Lelystad en duurzaam Flevoland verder is opgebouwd.

Ontwikkelde diensten en aanbod vanuit de winkel

Het vaste aanbod bestaat uit:

- Elke dinsdag en woensdag spreekuur van het Energieloket Flevoland
- Elke woensdag kinder-workshops van MooiFlevoland.nl
- Elke donderdag spreekuur voor aanbod van lokale energiecoöperatie Groene Reus
- Twee keer per maand repaircafe's van Repaircafe Lelystad
- Een keer per maand een kinderworkshop IVN-Lelystad.
- Een keer per maand op vrijdag een Natuurcafe van KNNV-Lelystad
- Maandelijks inrichting van de winkel door lidorganisatie Het Goed Lelystad
- Maandelijks overleg van het Volkstuinoverleg Lelystad
- Wekelijks spreekuur voor bewoners door Centrada.
- Het Lelystadse initiatief weggeefbieb heeft haar dienst ondergebracht in de winkel en daar wordt goed gebruik van gemaakt.
- Uitvalsbasis van de wekelijkse woensdagmarkt 'Puur Lelystad' op het Stadhuisplein.
- Positionering van onze Lelystadse lidorganisaties: Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied, Bio-tuinen, Centrum Biologische Landbouw, Fietsersbond Flevoland/Lelystad, Milieugroep Lelystad, St. Blauwe Hart, Ver. Milieuvriendelijk Tuinieren Lelystad, Flevo-landschap.

Speciale samenwerkingen

- Met de provincie is samengewerkt rond de informatiesessies rond de provinciale visie op windenergie in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (Windwaarts).
- Met het Waterschap Zuiderzeeland zijn workshops afval voor scholen gehouden in de winkel, die vanwege het succes in het najaar zijn herhaald.
- De gemeente Lelystad heeft in de winkel sessies voor raadsleden gehouden over duurzaamheid, als inspiratie voor de op te stellen kadernota duurzaamheid.
- Met de Stadsambassade Lelystad zijn discussieavonden over duurzaamheid georganiseerd over een aantal VPRO-uitzendingen Tegenlicht / Pakhuis De Zwijger.

Fondswerving

NMFF heeft in 2015 haar partnerships gecontinueerd met: Centrade, Nuon, Facade Solar, Natuurmonumenten, Repaircafe, energiecoöperatie Groene Reus, KNNV-Lelystad, IVN-Lelystad, Little Free Library.

Financiën en organisatie

Gemeente Lelystad (€ 10.000,- , 103 uur), Bedrijfslidmaatschappen en gebruik winkel (€ 9.783,- , 101 uur) Nationale PostcodeLoterij (137 uur en kosten huur winkel).

2.9 5139 Voetafdruk

Doel:

- *Flevolandse inzicht geven in hun eigen 'voetafdruk' in Flevoland voor de thema's: energie en woning, vakantie en transport, producten en kleding, afval.*
- *Implementatie instrument naar de thematische maanden van de 4 lokale communities.*

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
inzet voor ontwikkeling en promotiecampagne via lokale communities	25	25
<i>Totaal</i>	25	25

Resultaat

Het instrument Voetafdruk is vertaald naar Flevoland en wordt bekend gemaakt via de 4 lokale communities en de NMFF-website. Daarnaast wordt het als instrument extra ingezet bij de maandthema's van de communities.

Financiën en organisatie

Dekking: Fonds van de Natuur- en Milieufederaties (25 uur).

2.10 5110 Kennisnetwerk Duurzaam Flevoland

Doel

- Deelname aan kennisdeling opdat belangrijke actoren elkaar op thema's versterken, aanvullen en zo tijdig kansen voor samenwerking worden benut.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
5 bijeenkomsten (5 x 5 uur, incl. voor- en nabereiding)	25	6
ontwikkeling programma Duurzaam Door met gedragen projectvoorstellen		7
<i>Totaal</i>	25	13

Resultaten

De NMFF heeft met 3 medewerkers aan een provinciale bijeenkomst over de voortgang van het provinciale programma DuurzaamDoor. Op basis daarvan zijn gewenste accenten meegenomen bij de doorontwikkeling van nieuwe gedragen projectvoorstellen voor DuurzaamDoor met samenwerkingspartners. NMFF is partner bij het bestuurlijk overleg van het provinciale programma. NMFF is trekker bij 3 projecten (2 daarvan is het trekkerschap belegd bij NMFF).

Financiën en organisatie

Er zijn minder uren besteed omdat er minder bijeenkomst nodig waren. Dekking is vanuit de provinciale subsidie (13 uur).

2.11 4112 Verbinden met de Bron (DuurzaamDoor)

Doel:

- Een podium en netwerk bieden voor de duurzame parels van Flevoland: goede voorbeelden op het gebied van duurzame ontwikkeling.
- Flevolandse gericht een aanbod bieden om mee te doen of zelf een soortgelijk initiatief te starten.
- Elk jaar worden enkele parels uitgelicht die sterke communicatiedragers zijn en nieuwe participatiemogelijkheden en inspiratie bieden aan andere initiatieven.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Verzamelen parels	3	19
Communicatie en event	64	64
Verdieping parels en kennisdeling	92	150
projectmanagement	82	100
<i>Totaal</i>	179	335

Resultaten

Samen met NGO's (IVN Flevoland, Stad en Natuur, Pioniers van de Toekomst) en gemeenten (Almere, Lelystad, Noordoostpolder, Zeewolde) handvatten vinden om Flevolandse bewust te maken van de dagelijkse keuzen die je maakt. Zoals hoe je je kleedt, wat je eet, welke energie je gebruikt en over reststromen. Meer aandacht voor de oorsprong van 'dingen' kan helpen om na te denken over gevolgen van eigen handelen. Het project maakt onderdeel uit van het provinciale programma DuurzaamDoor en is in 2014 gestart.

Communicatie

Op www.duurzaamflevoland.nl zijn de resultaten van dit project, en van de andere DuurzaamDoor-projecten te vinden. De bouw van de site en het vullen heeft meer tijd gevegd dan verwacht.

Verdieping parels en kennisdeling

Van de meest inspirerende initiatieven van Flevolandse NGO's, burgers en bedrijven op het vlak van energie, voedsel, reststromen zijn analyses gemaakt om deze te kunnen scoren in een waardenweb. Het ontwikkelen van het instrument en het maken van de analyses hebben meer tijd geveegd van verwacht. De gemaakte waardewebs zijn digitaal te vinden op www.duurzaamflevoland.nl. Via diverse themabijeenkomsten zijn de gekozen parels verdiept op leerprocessen. Van de bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt. Alle leerervaringen van het project zijn verzameld in de publicatie 'lessons learned: stappen op weg naar het verbinden van de Flevolandse energieke samenleving.'

Projectmanagement

Het projectmanagement van dit project lag bij NMFF. Met partners zijn afspraken over producten en processen vastgelegd en naar de provincie verantwoord.

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (179 uur) en voor de zomer 2015 afgerond. De extra ureninzet (156 uur) is vanuit de Nationale Postcode Loterij.

2.12 5113 DuurzaamDoor: Verbinden met de Energieke samenleving (2)

Doel:

- Via projectactiviteiten gezamenlijk dragen bij aan een stimulerende aanpak bij het samenspel tussen groene burgerinitiatieven en instituties.
- concreet een stap verder komen met meer zicht op geslaagde burgerinitiatieven op de thema's energie, deeleconomie, groen/water, voedsel
- zicht op verschillende aanpakken in andere gemeentes
- zicht op veranderende sturingstijlen vanuit overheden en intermediaire organisaties
- verbreden en verdiepen van het leernetwerk 'samenspel groene initiatieven en overheden'

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
startbijeenkomst	40	
Leernetwerk 2 bijeenkomsten	16	8
Initiatieven waardeweb (7 initiatieven)	14	
Onderhoud site duurzaamflevoland.nl (1 uur p/w)	60	12
Kennismanagement en themaverdieping	9	4
Projectmanagement, incl. vervolg	20	13
<i>Totaal</i>	<i>114</i>	<i>37</i>

Resultaten

Dit project is een vervolg op het eerdere project 'Verbinden met de bron 1.0' waarin een start is gemaakt met overheden en intermediaire organisaties (NGO's) om meer zicht te krijgen op een samenhangende aanpak bij het nieuwe samenspel tussen (burger)initiatieven en instituties. Dit gestarte provinciale leernetwerk wordt in dit vervolg-project verdiept en verbreed. Over de opzet is in het najaar de eerste bijeenkomst geweest. De website DuurzaamFlevoland.nl is aangevuld met informatie. Met betrokken partners zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de deelname.

Het leernetwerk 'samenspel groene initiatieven en overheden' bestaat uit geïnteresseerde ambtenaren van gemeenten, waterschappen en provincies, medewerkers van intermediaire groene organisaties (natuur, milieu, duurzaamheid, landschap) en burgerinitiatieven.

Financiën en organisatie

Dit project wordt gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (352 uur) en loopt tot eind 2016.

3. Thema 'Energie: besparing en duurzame energie'

3.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van een Flevoland waar duurzame energie voor iedereen beschikbaar is. Een economie die draait op grondstoffen die worden hergebruikt of oneindig beschikbaar zijn, zoals energie uit de zon.

Wat gaan we de komende jaren doen?

De NMFF hoopt dat het SER Energie-akkoord uit 2013 voor een impuls kan zorgen voor de energietransitie. Wij streven een centrale en actieve rol na in de uitwerking van het akkoord. De NMFF is op dit werkveld makelaar tussen bouwers en andere relevante bedrijven, opdrachtgevers als corporaties, bewoners en gemeenten. Landelijke ontwikkelingen vertalen we naar de regio.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Energiebesparing in gebouwen bevorderen

Energieverbruik is in Flevoland sterk gekoppeld aan de gebouwde omgeving (huishoudens en bedrijven) en transport. De NMFF legt zich vooral toe op de gebouwde omgeving, en wil eigenaren en bewoners aanzetten tot energiebesparing en hen verbinden aan marktpartijen met een goed aanbod.

Wat: meer dan 500 woningen een energielabel omhoog en 10.000 bewoners concreet geholpen met energiebesparing

Wat: 10 zorglocaties (utiliteitsgebouwen) energiezuiniger maken

2. Productie van hernieuwbare energie met draagvlak verhogen

In 2020 wil de provincie energieneutraal zijn, exclusief transport. We blijven partijen uitdagen in het aantrekkelijk maken van de oplossingen die we nu al voor handen hebben, maar die nog een flinke opschaling behoeven (wind, zon, biomassa). Ook bij mobiliteit blijven we zoeken naar kansen voor schoner transport.

Wat: 5% van alle windmolens in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland zijn voor bewoners en bedrijven van de woonkernen

Wat: Minimaal 250 mensen hebben via de NMFF site PV aangeschaft

Wat: 10.000 Zonnedaken: alle 8 Flevolandse woningbouwcorporaties hebben een PV voor Huurders project

Wat: energiecoöperaties actief in alle 6 de gemeenten

3. Hergebruik, deel- en leaseconcepten aanmoedigen

De NMFF is bij uitstek goed gepositioneerd om te bemiddelen tussen vragers en aanbieders van energiebesparing en –opwekking, om een belangeloze afzender te zijn van nieuwe informatie en nieuwe ontwikkelingen aan te jagen.

Wat: ondersteunen van nieuwe concepten en product(soort)en die passen bij circulaire of biobased economie.

In 2015 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- draagvlakverbetering voor beleid gericht op energie en klimaat;
- onderhouden en verder uitbouwen van ons Servicepunt Energie Lokaal Flevoland (SELF);
- verder ontwikkelen en uitbouwen van een energie-ondersteuningsstructuur voor gemeenten en VNG;

- stimuleren van het kunnen participeren in Flevolandse windenergie, via wind-delen aangeboden door energiecoöperaties in Zuidelijke en Oostelijk Flevoland.

3.2 4301 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie

Doel:

- Belangrijke actoren op het thema klimaat en energie stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.
- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten.
- Bijdragen aan kennis over en draagvlak voor klimaatbeleid en energiemaatregelen in Flevoland.
- Samen bouwen aan maatschappelijk draagvlak voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerd
Advisering op het gebied van energie- en klimaatbeleid en schoner vervoersbeleid van provincie en gemeenten	30	40
Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties	30	30
Deelname en beleidsinbreng in provinciale speerpunten windenergiebeleid, biomassa, groen gas, schoner vervoer,	20	27
Inbreng bij het regioplan windenergie	10	20
Uitvoering geven aan het SER-Energieakkoord dat door NMFF, IPO en VNG is ondertekend	30	40
Deelname themaoverleg energie van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren)	30	40
Totaal	150	197

Resultaten

o Algemene beleidsinbreng op gebied van energie- en klimaatbeleid

In het Coalitie-akkoord en klimaatakkoord IPO-Rijk staan beleidsvoornemens op het gebied van energie- en klimaatbeleid. Zo ook in het SER-Energieakkoord. Vanuit de belangen van duurzame energie en de klimaatverandering heeft NMFF vanuit haar functies (koepel-, klankbord- en signaleringsfunctie) meegedacht over de voorgestelde oplossingsrichtingen voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland. De mogelijkheden zijn gepresenteerd en besproken met bestuurders en relevante ambtenaren van de gemeenten Almere, Zeewolde, Noordoostpolder, Dronten, Lelystad en Urk, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland over WKO, zonnne-energie, groene biomassa, kansen voor energieprojecten bij gemeenten en bij agrariërs. Er is veelvuldig gesproken met de overheden over het provinciale windenergiebeleid, over de grootschalige zonne-energieprojecten, over energiebesparing bij woningcorporaties, bedrijven en particulieren en financieringsmogelijkheden hiervoor.

NMFF heeft op verzoek van de gemeente Lelystad inbreng geleverd voor de kadernota Duurzaamheid, waarin meerdere gesprekken zijn gevoerd over innovatieve concepten zoals een woonabonnement. Deze vorm van ESCO voor lage inkomens is opgenomen in de kadernota Duurzaamheid en wordt verder verkend in 2016.

Op verzoek van de gemeente Almere heeft NMFF haar inbreng geleverd voor het onderdeel 'participatie en burgers' van de Almeerse beleidsnota 'Energie Werkt'. Er liggen samenwerkingskansen voor een benadering richting Vereniging van Eigenaren (VvE's). De NMFF heeft de gemeente Almere op de hoogte gebracht van het aantal VvE's in de stad en zal mogelijk een reeks informatiebijeenkomsten voor deze aparte doelgroep organiseren.

Halverwege 2015 werden de werkzaamheden gestart voor de beoordeling van het uitgevoerde klimaat- en energiebeleid van de Flevolandse gemeenten. Eind 2015 werd de Klimaatbokaal voor de negende maal uitgereikt. De winnaar was de gemeente Almere en deze ontving de bokaal uit handen van de directeur. Het jury-rapport van alle gemeenten is te vinden op de NMFF-site.

o Overleg met lidorganisaties en stakeholders

De Natuur- en Milieufederatie Flevoland bestrijkt samen met haar lidorganisaties en samenwerkingspartners bijna geheel Flevoland. In 2015 is dit netwerk onderhouden en benut om de provincie en andere overheden van goede, relevante en actuele adviezen te voorzien vanuit een eigen NMFF-geluid. Tevens heeft de Natuur- en Milieufederatie Flevoland provinciaal en ander overheidsbeleid vertaald naar de lokale situatie en in dialoog met de lidorganisaties voorzien van draagvlak voor duurzame energie en klimaatmaatregelen. Voor diverse plannen is informatie uitgewisseld met de lidorganisaties van de NMFF. Als gevolg van onze inbreng is het draagvlak versterkt voor klimaatmaatregelen en activiteiten gericht op schone energie-opwekking, zoals het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen, het investeren in een netwerk van klimaatcoaches, het aanhaken van energiecoöperaties bij windenergie, het straten van spreekuren van het energieloket op meerdere plekken in Flevoland en het uitdagen van woningcorporaties voor innovatieve projecten (nul-op-de-meter demonstratiewoning). De banden met de woningcorporaties van Dronten, Noordoostpolder en Lelystad zijn aangehaald. Tevens is een gesprek gevoerd met Aedes, de koepelorganisaties woningcorporaties.

Er is gesproken met alle Flevolandse energiecoöperaties: de Windvogel (o.a. in Zeewolde), LEON en Zeenergie uit Zeewolde, De Groene Reus uit Almere / Lelystad, Duurzaam Marknesse en de Energiepioniers van de Noordoostpolder. Er is een gesprek gevoerd met Ton Kempenaar over mogelijkheden van de oprichting van een energiecoöperatie in Dronten. De gemeente Dronten ziet mogelijkheden voor een energiecoöperatie in Dronten. De NMFF heeft een verkenning gedaan.

o Deelname beleidsinbreng in provinciale speerpunten

- NMF's hebben Green deal mobiliteit ondertekend. In oktober is een sessie geweest met een aantal NMF's (waaronder NMFF) om de kansen van de Green Deal verder uit te werken.
- De NMFF heeft samen met de andere Natuur- en Milieufederaties de landelijke lobby tegen het boren voor schaliegas in Flevoland ondersteund

o Inbreng regioplan windenergie

De NMFF heeft vol ingezet op het betrekken van bewoners en bedrijven bij het provinciale windenergiebeleid, waaronder ook de energiecoöperaties. De NMFF heeft de ontwikkelingen rond het regioplan Windenergie Flevoland nauwlettend gevolgd. Met de provincie Flevoland is meerdere malen gesproken over het opschalings- en saneringsbeleid voor windmolens en de rol van energiecoöperaties en de Federatie van Windverenigingen. Daarnaast is met NUON gesproken over hun plannen voor windenergie in het Rivierduingebied.

NMFF heeft deelgenomen aan de stakeholderbijeenkomst Regioplan Windenergie van de Provincie Flevoland.

o Uitvoering geven aan het SER-Energieakkoord

Met de provincie en de 6 gemeenten is verder gesproken over concrete activiteiten, zoals het organiseren van een collectieve inkoopactie voor zonnepanelen. Helaas is dat niet gelukt, en heeft alleen de gemeente Urk deelgenomen aan een gezamenlijk actie van iChoosr. Voordeel van de iChoosr actie is de hoge kwaliteit van de monitoring. Zo kan direct na afloop de opbrengst van de actie worden bekeken. Op Urk heeft de gemeente bovendien een PV-subsidie beschikbaar waardoor iChoosr met een onverslaanbaar aanbod kan komen, samen met lokale bedrijven. De NMFF is mede afzender.

Samen met gemeente Urk heeft NMFF een EFRO / Kansen voor West aanvraag verkend voor de grootschaligere toepassing van de 'hybride zonneceldakpan'. Met de gemeente Urk en het bedrijf ZEP bv is een projectschets geschreven. .

o Themaoverleg van de samenwerkende federaties

In 2015 is door de NMFF deelgenomen aan bijeenkomsten van de gezamenlijke natuur- en milieufederaties over de thema's klimaat en duurzame energie. Een groot deel stond in het teken van de voortgang van de uitvoering van het SER-Energieakkoord en de rol van de Natuur- en Milieufederaties hierbij. Met de Natuur- en Milieufederaties zijn de ervaringen met de Servicepunten uitgewisseld en heeft de NMFF haar diensten van het Energieloket gepresenteerd.

Financiën en organisatie

Met name de uitwisseling met de andere NMF's en verdere uitwerking van het Energieakkoord heeft meer tijd gekost dan begroot. Er zijn tevens meer uren ingezet om gemeenten te adviseren bij diverse energiemaatregelen. Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie (150 uur) en Nationale Postcode Loterij (47 uur).

Uitreiking Klimaatbokaal: winnaar Almere

In het najaar zijn de voorbereidingen ter hand genomen voor de jaarlijkse uitreiking van de gemeentelijke Klimaatbokaal. De bokaal is een wisseltrofee van Natuur en Milieufederatie en is bedoeld als stimulering voor gemeenten die zich inzetten voor een ambitieus klimaat- en adaptatiebeleid. De doelgroep zijn beleidsmakers en politici van gemeenten. Eind 2015 werd de klimaatbokaal voor de negende keer uitgereikt en dit keer aan de gemeente Almere. Alle zes de gemeenten deden mee in de race om de wisseltrofee. Via een vragenlijst zijn gemeenten benaderd om gegevens aan te leveren. De beoordeling van de ingestuurde vragenlijst is in samenspraak met lidorganisaties gedaan. Van de beoordeling is een jury-rapport gemaakt en een beoordelingsmatrix.

De gemeente Almere mag zich een jaar lang de meest klimaatvriendelijke gemeente van Flevoland noemen.

3.3 5302 Energieloket Flevoland (Servicepunt Energie Lokaal Flevoland)

Doel:

- stimuleren en ondersteunen van initiatieven en partijen die verantwoordelijkheid willen nemen voor energie-opwekking en –besparing.

- informatie en advies aan burgers, energie-collectieven en ondernemers
- start pilot van aanbod PV voor lidorganisaties.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Advies voor bewoners, o.a. via Energieloket Almere, Lelystad, NOP (beantwoording 300 vragen p/j)	100	200
Speciaal PV-aanbod voor lidorganisaties	50	20
10 zorglocaties energiezuiniger maken, waarvan 3 deelnemen aan 'energiestrijd'	130	101
Totaal	280	321

Resultaat

Vraagbaak en advisering

De NMFF heeft het Servicepunt Energie Lokaal Flevoland (SELF) gaande het jaar omgedoopt tot Energieloket Flevoland. Dit pastte beter bij de herkenbaarheid richting bewoners. Het loket heeft een nieuwe webpagina met advies en tips, inclusief bezoekersregistratie. Er zijn 144 bewonersvragen geregistreerd en beantwoord. Gemiddelde reactieduur is 4 dagen.

Daarnaast is een veelvoud van bewoners geholpen met advies maar niet geregistreerd tijdens de inloop spreekuren van het Energieloket in Lelystad en Almere. In de duurzaamheidswinkel Lelystad is een energiespreekuur op dinsdag- en woensdagmiddag. In 2015 is gestart met een maandelijkse zaterdagopenstelling. Hierbij wordt samengewerkt met het Repaircafé om meer publiciteit te generen en zo meer mensen te trekken voor het energiespreekuur. In Almere is eind 2015 gestart met een energiespreekuur in het stadhuis. Het energieloket wordt door de gemeente Noordoostpolder gebruikt als vraagbaak voor haar bewoners. Ook de klantcontactcentra van de gemeente Lelystad en van Almere verwijzen door naar het Energieloket.

Het energieloket brengt wekelijkse een energietip via mediamix (persbericht, website, twitter, facebook). Via de wekelijkse radiatorbriek 'puur lifestyle' wordt een energie-item belicht, vaak ook adviserend

Monitoring en klant-volg-systeem

Alle geregistreerde bezoekers of vragenstellers hebben een enquête ontvangen in mei: er was een kleine respons, maar een grote tevredenheid met het Energieloket. 75% was tevreden met het antwoord, 86% zou het Energieloket aanraden en 37% is over gegaan tot de uitvoering van maatregelen zoals de aanschaf van zonnepanelen. Er is klant-volg-systeem opgezet voor de vele vragen en antwoorden.

Speciaal PV-aanbod

- Het energieloket beschikt over actuele lijsten van leveranciers van zonnepanelen in de regio Flevoland, inclusief gecertificeerde bedrijven. Ook lijsten van isolatiebedrijven zijn op aanvraag beschikbaar. Het energieloket heeft een stappenplan voor BTW-teruggave op zonnepanelen ontwikkeld. Deze wordt op aanvraag toegestuurd. Dit aanbod is aan de lidorganisaties gecommuniceerd via de website en nieuwsbrieven. Een apart aanbod is niet ontwikkeld voor de lidorganisaties.

- Het Energieloket is eerste aanspreekpunt voor bewoners van de gemeente Almere voor o.a. de subsidie op de aanschaf van zonnepanelen.

- Woningcorporatie Centrada in Lelystad heeft 400 huishoudens een aantrekkelijk aanbod gedaan voor zonnepanelen. Dit aanbod is verder toegelicht in de duurzaamheidswinkel. Uiteindelijk hebben meer dan 80 huishoudens het aanbod geaccepteerd.

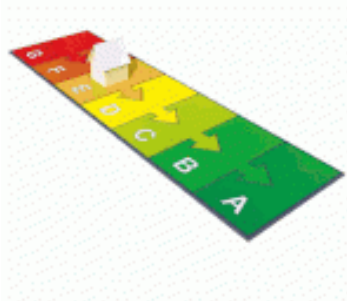
Zorglocaties energiezuiniger maken, door deelname aan 'energiestrijd'

Ondanks grote ureninzet in dit project is het niet gelukt om een zorglocatie te verbinden via deelname aan de energiestrijd. Met dit deel wordt dan ook niet in 2016 doorgegaan.

Financiën en organisatie

Dekking vanuit de provinciale subsidie (100 uur) en de Nationale Postcodeloterij (221 uur).

Met name de vraagbaakfunctie van het Energieloket wordt veel gebruikt door bewoners o.a. vanwege doorverwijzen van gemeenten. Dit heeft meer tijd geveerd dan begroot. Ondanks de ureninspanning voor de energiestrijd heeft dit niet tot deelname van zorglocaties geleid.

3.4 5374 Energie-ondersteuningstructuur regio Flevoland: Campagne 'Woonwaarde omhoog, energierekening omlaag'

Doel

- 500 woningen maken minimaal één energielabelsprong
- Alle 6 Flevolandse gemeenten werken samen met NMFF om de interesse bij particuliere woningeigenaren voor energiebesparende maatregelen in de eigen woning te vergroten.
- Nieuwe en bestaande consortia van bedrijven en energiecoöperaties worden uitgedaagd om daarvoor pakketten te ontwikkelen, inclusief aantrekkelijke financieringsmogelijkheden.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Verkenning (netwerk uitbreiden dienstverleners en kansrijke wijken, stimulering aanhaking stroomversnelling en energiesprong)	60	110
Stimulering (aanbod en diensten stimuleren en etaleren via fysiek energieloket, communities en winkels)	140	160
Marketing en communicatie (uitvoering marketingstrategie, collectieve actie iChoosr, regionale campagne energielabel, onderhoud digitaal loket)	100	100
Bijeenkomsten (3 x samenwerking bouwketen, PV-campagne, 4 x publieksbijeenkomsten)	165	170
Monitoring (Bedrijven) en bestuurlijke borging opgebouwde netwerk (gericht op gemeenten)	65	60
Onvoorziene activiteiten op gemeentelijk niveau	50	50
projectleiding	69	70
<i>Totaal</i>	<i>649</i>	<i>720</i>

Resultaten

Via Wijkgerichte aanpakken in de gemeenten zoeken we de bewoners actief op om hen te stimuleren tot energiezuinige maatregelen voor de eigen woning:

- Er zijn op Urk en in Emmeloord-West vervolgens na de zomer wijkbijeenkomsten georganiseerd over energiebesparende renovaties. In Emmeloord-West zijn 150 bewoners

geinformeerd (van de 250 huishoudens in de wijk) op 20/10 en 4/11, ongeveer 50 offertes zijn uitgebracht en meer dan 10 opdrachten tot nu toe.

- Op *Urk* vond op 16 juni een bewonersbijeenkomst plaats met ook een toelichting door de NMFF. Ca. 40 bewoners waren aanwezig en er zijn ongeveer 20 offertes uitgebracht.
- De gemeente Lelystad heeft een lijst met kansrijke wijken beschikbaar gesteld voor met name de Stroomversnelling Koop. Uiteindelijk trekt de NMFF nu samen op met de gemeente Lelystad en de Stroomversnelling. In 2016 zal in de wijk De Bongerd een wijktraject worden gestart (20/1/16 wijkbijeenkomst). Er is samen een aanpak ontwikkeld, inclusief planning.
- In Dronten heeft NMFF deelgenomen met een presentatie aan de woonbeurs over invoering van het energielabel. Vervolgens is een gemeentelijke bijeenkomst georganiseerd voor het lokale bedrijfsleven (juni en september). De uitdaging in Dronten is anders dan in Lelystad en Noordoostpolder, omdat de woningen nieuwer zijn met hogere energielabels. Daarnaast is er ook een groep ex-corporatiewoningen met ruime voor verbetering, maar in bezit van eigenaren met weinig bestedingsruimte. De gemeente heeft n.a.v. de NMFF bijeenkomsten een eigen plan opgezet om thermografische scans te maken van bepaalde wijken in de gemeente.
- In *Almere* is de NMFF gevraagd om een wekelijks energieloket te starten in de publiekshal van het stadhuis. Met de vaststelling van het energieprogramma van de gemeente in het najaar 2015 is duidelijker welke sporen de gemeente wil volgen. Dit wordt verder in 2016 uitgewerkt onder andere met buurtinitiatieven. Rond de zomer is een verkenning naar samenwerkingsmogelijkheden Hoom (van Alliander) en gemeente Almere geweest.

Stimulering aanbod en diensten en etaleren via fysiek loket

Om het aanbod van het Energieloket Flevoland verder te ontwikkelen is een kennismaking en verkenning gestart naar samenwerking met het landelijke Duurzaam Bouwloket

Marketing en communicatie

Met de campagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag. Energieloket Flevoland helpt!' geven we de energie-ondersteuningstructuur een gezicht mee te geven en bieden we concreet participatiekansen te bieden aan woningeigenaren via onder meer Energie MakeOvers. Op deze manier vinden we woningeigenaren verspreid over heel Flevoland, die representatief zijn voor de wijken waar de interessante kansen liggen voor een energielabelsprong. Gezien het succes van deze aanpak gaat NMFF met deze aanpak in 2016 verder.

Bijeenkomsten samenwerking bouwketen

In de Noordoostpolder en op *Urk* zijn 2 *bedrijvenconsortia* actief. Beiden tot stand gebracht door de NMFF via diverse bijeenkomsten tot de zomer 2015.

In Lelystad is een groep ondernemers zich gaan organiseren onder één gezamenlijke noemer om integrale maatregelpakketten aan te kunnen bieden. Formele lancering begin 2016

NMFF heeft in september deelgenomen aan een voorbespreking van de regiobijeenkomst UNETO-VNI, Bouwend NL en FedEc. Vervolgens heeft NMFF met haar aanpak van het Energieloket Flevoland een presentatie gegeven op de regiobijeenkomst UNETO-VNI, Bouwend NL en FedEc

Monitoring en borging

Periodieke analyse van vragen aan Energieloket en doorlopende monitoring van vraag en antwoord. In 5 van de 6 gemeenten heeft de NMFF de gemeente actief kunnen ondersteunen. Er is een eindrapportage geschreven voor 2015 en het tweede jaar is met de VNG geëvalueerd, naar tevredenheid.

Financiën en organisatie

Het project wordt gefinancierd door de VNG/ gemeente Almere (650 uur) en de Nationale PostcodeLoterij (70 uur). Door de wijkgerichte aanpakken en de campagne met de Energie MakeOver is sprake van een urenoverschrijding.

3.5 5339 Expertteam Energiestrijd

Doel

- participatie aan het landelijke project van de NMF's

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Deelname kennisdeelsessies	15	12
<i>Totaal</i>	<i>15</i>	12

Resultaten

NMFF heeft deelgenomen aan de kennisdeelsessie, maar dit heeft niet tot een succesvolle aanpak geleid in Flevoland.

Financiën en organisatie

Project is conform planning uitgevoerd. Financiering van uit de landelijke NMF's.

3.6 5340 Expertteam Servicepunten

Doel

- op peil houden van kennis en werkzaamheden van de 12 provinciale servicepunten

-bieden van een platform voor nieuws, kennisuitwisseling en versterking voor NMF medewerkers en NMF initiatieven met oog op de energieke samenleving.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Portfolio ontwikkeling	20	22
Positioneren / Herkenbaarheid	20	22
Kennisuitwisseling / Trainen	23	23
<i>Totaal</i>	<i>63</i>	67

Resultaten

Doelen van de Servicepunten zijn verder uitgewerkt in visie en strategie, onder andere aan de hand van een SWOT analyse met behulp van gesprekken met externe stakeholders. Dit heeft geleid tot een meer duidelijke positionering van lopende projecten passend bij de energieke samenleving binnen de provinciale servicepunten. Op basis hiervan is de focus op versterking van de projecten van de afzonderlijk federaties tot gezamenlijk aanbod en diensten van de servicepunten. Om dit te versterken in meer provinciale en landelijke herkenbaarheid. communicatie en positionering is het bureau Made in May ingeschakeld.

Financiën en organisatie

Dekking vanuit de landelijke NMF's. Project is conform planning uitgevoerd en wordt vervolgd in 2016

3.7 4303 Duurzaam Door: Flevodelen in windenergie

Doel

- Versterken van het draagvlak voor energiecoöperaties in Zeewolde, Dronten, Lelystad en Almere
- Stimuleren van de invulling van participatievoorwaarden voor bedrijven en bewoners van de kernen in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland
- Versterken van het draagvlak voor windenergie onder bewoners en bedrijven van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Bijeenkomsten over participatiemodellen	30	35
Ontwikkelen propositie energiecoöperaties	16	23
Communicatieplan en communicatiecampagne	46	50
Bijeenkomst over technische participatie / intelligenten Netten (IPIN)	4	0
Projectmanagement	83	83
<i>Totaal</i>	<i>179</i>	<i>191</i>

Resultaten

Bijeenkomsten over participatiemodellen

Een bijeenkomst over participatiemodellen in de vorm van een masterclass door REScoop is opgenomen in de publicatie 'lessons learned van project Flevodelen'.

Ontwikkelen propositie energiecoöperaties

Kansen voor samenwerking tussen de energiecoöperaties en de Federatie van Windverenigingen Flevoland zijn verkend. Vergaande samenwerking tussen de energiecoöperaties van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland is verkend. Een mogelijke fusie is uiteindelijk niet doorgegaan. Zowel Zeenergie als De Groene Reus hebben een positie verworven of zijn in gesprek met Windverenigingen. De nieuwe coöperatie Almeerse Wind is geïntroduceerd bij andere stakeholders..

Met de Windcentrale zijn de kansen in Flevoland voor nieuwe projecten en samenwerking verkend

Communicatieplan en campagne

Er is overleg geweest met de deelnemers over de te volgen communicatiestrategie en een eerste aanzet opgesteld. Er is een gezamenlijk persbericht (niet gepubliceerd) over intentieverklaring samenwerking energiecoöperaties en windverenigingen. Publicatie kon niet doorgaan vanwege onduidelijkheden over het proces. De communicatiestrategie is opgenomen in de publicatie 'lessons learned van project Flevodelen'.

Projectmanagement

Er zijn meerdere projectgroepvergaderingen geweest en overleggen met de gemeenten en provincie, waaronder het opstellen van de eindrapportage. Alle leerervaringen zijn gebundeld in de publicatie 'lessons learned van project Flevodelen'. Er ligt hierdoor een draaiboek voor het kunnen introduceren van 'Flevodelen' door energiecoöperaties als dit gewenst is.

Financiën en organisatie

Het project is afgerond op 1 juli 2015. Het project wordt gefinancierd door het provinciale programma Duurzaam Door (179 uur) en Nationale Postcode Loterij (12 uur).

3.8 5341 DuurzaamDoor: Duurzame Energie leren & stimuleren

Doel

- vraag naar duurzame energie-/ energiebesparingsproducten stimuleren bij particulieren en bedrijven
- een symposium om Flevolandse best practices te delen en scholieren hierbij te betrekken

- meer samenwerking creëren tussen IVN en NMFF en tussen de eigen netwerken.
- Sterkere verbinding van Flevolandse scholieren met de praktijk en met bedrijven uit de energiesector.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Werving 4 bedrijven	20	10
Studiemiddag duurzame energie voor docenten	5	0
Organisatie en deelname 2 kennisdeelbijeenkomsten : PV voor VVE's, energiebesparende voorbeelden voor woningcorporaties)	25	0
1 informatiemarkt energie	15	15
Begeleiding levend document	13	0
Projectcommunicatie	10	2
Campagne	0	65
Projectmanagement	13	8
Totaal	101	100

Resultaten

Werving bedrijven

Gezamenlijk factsheet is opgesteld met IVN voor werven bedrijven. Relevante bedrijven zijn geïnformeerd over het project.

Informatiemarkt

In november is een informatiemarkt in Emmeloord georganiseerd over energiebesparing en opwekking duurzame energie.

Campagne

Vanuit dit project wordt een versnelling gegeven aan de burgerbetrokkenheid bij het Energieloket Flevoland. Om de bekendheid van het Energieloket Flevoland te vergroten en om meer contact met geïnteresseerde bewoners te krijgen, is op de Dag van de Duurzaamheid (9/10/15) onze energiecampagne gelanceerd: 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag; Energieloket Flevoland helpt!'. Dit deden we met een energiequiz voor 120 basisschoolleerlingen in aanwezigheid van de nieuwe wethouder Herrema. NMFF-campagne 'woonwaarde omhoog, energierekening omlaag. Energieloket Flevoland helpt!'. Om de campagne een gezicht mee te geven en participatiekansen te bieden aan woningeigenaren geeft NMFF op weg naar haar jubileum in 2016 30 gratis Energie MakeOvers weg. Via deelname aan een energiequiz kunnen woningeigenaren meedoen. Dit heeft in 2015 100 deelnemers opgeleverd, en 14 winnaars van een Energie MakeOver. De winnaars zijn verspreid over heel Flevoland, en representatief voor de wijken waar de interessante kansen liggen voor een energielabelsprong. De campagne is uitgevoerd in aanloop naar de Klimaattop in Parijs in december. Gezien het succes van deze aanpak gaat NMFF met deze aanpak in 2016 verder.

Financiën en organisatie

Dit project wordt gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (489 uur) en loopt tot eind 2016.

4. Thema ‘Ruimtelijke Kwaliteit: natuur en mooi Flevoland’

Mooi en vitaal

4.1 Accenten vanuit Meerjarenbeleidsplan

Onze droom

Wij dromen van een mooi Flevoland met (soorten)rijke en toegankelijke natuurgebieden. Landschappen en natuur die in evenwicht zijn met (bestaande en nieuwe) economische activiteiten (zoals energieproductie) en bestand tegen klimaatverandering. En waarin het aantal bezoekers van de Flevolandse natuur is verdubbeld.

Wat gaan we de komende jaren doen?

Samen met onze lidorganisaties stimuleren we dat ruimtelijke plannen beter en meer gedragen worden. De NMFF kent ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie op haar duimpje, weet hoe de politieke hazen lopen, heeft veel ruimtelijk-juridische kennis in huis en kan haar lokale netwerk inzetten. Dit geeft ons positie in ons streven naar de realisatie van ecologische verbindingen, goede basisvoorwaarden voor de natuur en klimaatbestendige ontwikkelingen. Ambities die door de decentralisatie van de ruimtelijke ordening en het natuurbeleid steeds meer beïnvloed worden door regionale en lokale beslissingen.

De overheid kijkt voor financiering ook naar bewoners en bedrijven. En die tonen veel inzet en initiatief voor het beheer en de ontwikkeling van natuur en landschap. De betrokkenheid van burgers en bedrijven kan succesvol zijn als de overheid werkelijk ruimte geeft én de kwaliteit van ontwikkelingen bewaakt.

Natuur- en Milieufederatie Flevoland streeft daarbij naar het versterken en behouden van de ecologische kwaliteit in Flevoland. Op dit werkterrein stemmen we onze activiteiten goed af met de terreinbeherende organisaties en andere samenwerkingspartners.

Onze accenten voor de periode 2015-2019 zijn:

1. Stimulering beleving Flevolandse natuur

Via onze Natuurcommunity MooiFlevoland.nl willen we meer bewoners en Flevolandse bezoekers inspireren over de rijke natuur en het mooie landschap. We maken zo de betrokkenheid en publieke steun zichtbaar en werken hierin samen met onze lidorganisaties. Natuur en gezondheid gaan hand in hand, daarom betrekken we intensiever de zorgsector bij onze community.

Wat: Natuurcommunity met meer dan 12.000 volgers

Wat: 10 zorginstellingen/verzekeraars verbinden aan MooiFlevoland

2. Ruimte voor natuur en nieuwe natuur

Voor de plannen voor ‘nieuwe natuur’ zoekt NMFF als onafhankelijke partij samen met terreinbeheerders, overheden, bedrijven en bewoners naar mogelijkheden om (nieuwe) natuur te creëren en te financieren. Ook richten we ons op braakliggende bouwterreinen, een gevolg van de crisis. Op kansrijke plekken proberen we plannen bij te stellen en gronden een tijdelijke of duurzame bestemming te geven.

Wat: 20 verbeterde ruimtelijke plannen van overheden

Wat: ondersteuning bij 3 nieuwe natuurgebieden

3. Nieuwe financieringsbronnen voor natuur

Waar mogelijk nemen we ook zelf initiatief voor duurzame ruimtelijke ontwikkelingen en nieuwe natuur, zoals het voorstel voor het oermoeras in het Markermeer (MarkerWadden) en het Voedselbos Almere.

Wat: 1 gebied in Flevoland waar natuur (mede) met privaat geld en/of door burgers wordt gefinancierd

In 2015 is via diverse projecten gewerkt aan de volgende resultaten:

- draagvlakverbetering ruimtelijke kwaliteit;
- doorontwikkeling natuurcommunity MooiFlevoland.nl;
- ondersteunen lidorganisaties via de faciliteit Microplanologie;
- goede samenwerking met natuurorganisaties en samenwerkingspartners;
- stimuleren kennisdeling over eetbare natuurlandschappen via het starten van een Community of Practice.

4.2 5201 Draagvlakverbetering Ruimtelijk Kwaliteit en Natuur (natuur, water, recreatie, landbouw)

Doel:

- Belangrijke actoren op het thema ruimte en landelijk gebied stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.
- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten.
- Bijdragen aan kennis over en draagvlak voor een duurzame ruimtelijke kwaliteit en inrichting in Flevoland (duurzame gebiedsontwikkeling).

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerd</i>
Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie van provincie en gemeenten	10	15
Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties (15 lidorganisaties: gesprekken en overleg, 15 x 1 uur)	15	15
Deelname en beleidsinbreng in provinciale speerpunten van het omgevingsplan en het collegeakkoord: nieuwe natuur Almere Oosterveld / Noorderwold (voedselbos), IJmeer/Markermeer (MarkerWadden), duurzame groei Almere, Luchthaven Lelystad, Floriade2022	13	20
Deelname en beleidsinbreng commissie 28 Luchthaven Lelystad: CROL en Alderstafel	30	30
Organisatie van directeurenoverleg van Flevolandse groene organisaties, incl. voorzitterschap en verslaglegging (4 x per jaar) nog 2 te gaan	16	16
Deelname themaoverleg Ruimte en Natuur van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) (4 x per jaar)	16	16
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>112</i>

Resultaten

o Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie

NMFF heeft deelgenomen aan bijeenkomsten bij Provincie Flevoland over POP3, een provinciale bijeenkomst over digitalisering Omgevingswet, een expertmeeting over het mogelijke toekomstige Nationaal Park Oostvaardersplassen, en deelgenomen aan een Kennissessie watersysteem Almere.

o Omgevingsanalyse met Flevolandse stakeholders en lidorganisaties

De NMFF bestrijkt samen met haar lidorganisaties en samenwerkingspartners geheel Flevoland. In 2014 is dit netwerk onderhouden en benut om de provincie en andere overheden van goede, relevante en actuele adviezen te voorzien vanuit een eigen NMFF-geluid. Tevens heeft de Natuur- en Milieufederatie Flevoland provinciaal en ander overheidsbeleid vertaald naar de lokale situatie en in dialoog met de lidorganisaties voorzien van draagvlak. Gesprekken zijn er geweest met o.a. medewerkers en bestuursleden van het Waterschap Zuiderzeeland, Staatsbosbeheer, Flevo-Landschap, LTO Noord, Landschapsbeheer Flevoland, IVN Flevoland, Natuurmonumenten, de 6 Flevolandse gemeenten, BoerenNatuur en Vogelbescherming Nederland. Er is een strategisch overleg over windenergie in het IJsselmeer gebied met de recreatie- en natuursector.

o Algemene beleidsinbreng in provinciale speerpunten omgevingsplan en collegeakkoord

In het Coalitie-akkoord en het omgevingsplan staan beleidsvoornemens op het gebied van ecologische hoofdstructuur, het landelijk gebied, landbouw, recreatie en waterberging. Vanuit de belangen van een vitale natuur en een gezond milieu heeft NMFF vanuit haar functies (koepel-, klankbord- en signaleringsfunctie) meegedacht over de voorgestelde oplossingsrichtingen. Er is veelvuldig contact geweest en overlegd met relevante ambtenaren van de gemeenten Almere, Zeewolde, Noordoostpolder, Dronten en Lelystad, de provincie Flevoland en het Waterschap Zuiderzeeland. Met name bij de luchthaven Lelystad en het ruimtelijke windenergiebeleid heeft de NMFF inbreng geleverd, en met de provinciale projectleider windenergie is een aantal malen gesproken. Voor de Planontwikkeling Houtribdijk en windenergie, is een zienswijze ingediend waarbij wij erop hebben gewezen dat windenergie op deze plek niet passend is.

De NMFF heeft voor het programma Nieuwe Natuur specifieke inbreng geleverd tijdens bijeenkomsten over Nieuwe Natuur en is mede-initiatiefnemer van het Voedselbos Almere samen met anderen. Daarnaast ondersteunt ze op verzoek waar gewenst en nodig het initiatief Speelwildernis van lidorganisatie Groen Gras. Er is veel overleg geweest met de provincie, Staatsbosbeheer en Flevo-landschap over deze initiatieven voor nieuwe natuur.

Ook volgen we de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland.

o Luchthaven Lelystad: CROL en Alderstafel Lelystad

In de eerste helft is een Luchtvaartoverleg georganiseerd door de NMFF. Door ondermeer onze inspraak en zienswijzen wordt niet over de Oostvaardersplassen gevlogen. Samen met onze lidorganisaties zorgen wij ervoor dat natuur, milieu en duurzaamheid hoog op de agenda blijven staan. Onder andere door deelname aan de Alderstafel en het CROL kunnen wij onderdelen van het proces bewaken en kan het bevoegd gezag de kennis van ons en onze lidorganisaties benutten..

Daarnaast heeft NMFF over het Bedrijventerrein OMALA een netwerkbijeenkomst georganiseerd met als doel om de ambitie van het Breaam-certificaat hoog te houden voor duurzaamheid van het bedrijventerrein.

o Directeurenoverleg van Flevolandse groene organisaties

Elk kwartaal treffen de directeuren elkaar van de groene organisaties om met elkaar de ruimtelijke ontwikkelingen en andere relevante zaken te delen, waaronder ook de provinciale verkiezingen en het coalitie-akkoord. De directeuren zijn 4 keer bijeen gekomen, inclusief agenda en verslaglegging. Eén ervan was in de vorm van een excursie en uitwisseling met de CdK van Flevoland (op 14/10) en de directeuren van de andere 'groene' organisaties. In september nam NMFF als mede-organisator deel aan de jaarlijkse groene netwerkborrel die dit keer plaatsvond nabij de Roode Schuur in Zeewolde.

o Themaoverleg van de samenwerkende federaties

In 2014 is door de NMFF deelgenomen aan bijeenkomsten van de gezamenlijke natuur- en milieufederaties over de thema's natuur, landschap, water en ammoniak. Accent in de bijeenkomst lag op uitwisseling van landelijke en regionale actualiteiten, signalering en ontwikkeling van activiteiten. Belangrijke aandachtspunten waren de gemeenteraadsverkiezingen, de Structuurvisie Ondergrond

van het Rijk (met oog op schaliegas), ervaringen met de Omgevingswet, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de structuurvisie en het beleidstraject Windenergie op Land. Bij deze bijeenkomsten zijn vaak ook andere (landelijke) organisaties aanwezig, zoals de Vogelbescherming, de Landschappen, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

Financiën en organisatie

Met name de inzet voor het programma Nieuwe Natuur heeft meer inzet geleverd dan van tevoren was voorzien. Het project is gefinancierd vanuit de budgetsubsidie (100 uur) en Nationale Postcode Loterij (12 uur).

Uitreiking Groene Pluim: winnaar Peter Kouwenhoven

De Groene Pluim is een wisseltrofee die jaarlijks wordt uitgereikt aan een Flevolandse burger, vrijwilliger, organisatie of overheidsorgaan die zich het sterkst heeft gemaakt voor een goed groen ruimte- beleid. Elk jaar staat een onderdeel van dat beleid centraal bij de uitreiking van de trofee.

Peter Kouwenhoven mag zich dit keer een jaar lang winnaar van de Groene Pluim noemen. Deze prijs wordt elk jaar uitgereikt aan een persoon of organisatie die zich op bijzondere wijze inzet voor de Flevolandse natuur. Thema was 'eetbare natuur'. Dit vanwege het VN-jaar van de Peulvrucht dat hierbij ter inspiratie diende.

De nominaties werden door een deskundigen-comité beoordeeld op de bijdrage aan de Flevolandse natuur en 'burgerparticipatie' en in hoeverre het initiatief ook een inspirator kan zijn voor anderen.

Halverwege 2015 zijn de werkzaamheden gestart voor de nominaties voor de Groene Pluim, die begin 2016 werd uitgereikt aan Peter Kouwenhoven (foto rechts). Bewonersvereniging Sieradenbuurt kreeg aanmoedigingsprijs (linkerfoto).

4.3 5202 MooiFlevoland.nl voor natuurbeleving in Flevoland

Doel

- Een breed publiek laten kennis maken met de rijkdom van de Flevolandse natuur en ze uit te nodigen dit te ontdekken.
- Onze groene partners en aangesloten lidorganisaties een podium bieden voor promotie van hun natuurbelevingsactiviteiten.
- Zorginstellingen uitnodigen zich te liëren met het aanbod van MooiFlevoland.nl.

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerde uren
Plaatsen content op site (2 uur p/w)	104	110
Aanbod bekend maken (twitter, facebook, radio) (1 uur p/w)	52	52
Organisatie van 4 MooiFlevoland-dagen rond seizoenswisseling (min. 5 partners per dag) (1 uur x 5 partners x 4 dagen)	20	20
Persberichten over MooiFlevoland-dagen (min. 4 persberichten x 2 uur)	4	4
Verbinden groene partners (zoals IVN), groene recreatie-ondernemers, bedrijven in de buitensport- en vrijetijdssector (20 gesprekken x 1 uur)	20	20
inventarisatie kansen digitaal aanleveren activiteiten derden ('crowdsourcing') en inventarisatie kansen crowdfunding (nieuwe dienst)	50	50
ontwikkeling aanbod groene visite en verbinden 3 zorginstellingen (nieuwe dienst)	50	50
Totaal	300	306

Resultaten

De Natuur- en Milieufederatie Flevoland verzorgde samen met natuurgroepen, bedrijven en recreatieve organisaties de webportal MooiFlevoland. Met MooiFlevoland.nl brengt de Natuur- en Milieufederatie Flevoland natuur en natuurbeleving in beeld. Er is geïnventariseerd wat de kansen zijn voor het digitaal aanleveren van activiteiten door derden. De kansen en kosten afwegend bouwen we volgend jaar (2016) de website om om dit digitaal aanleveren mogelijk te maken

MooiFlevoland.nl is te volgen via de radiorubriek Puur Lifestyle van Omroep Flevoland, facebook en twitter. Het aantal bezoekers van de website en via twitter @MooiFlevoland ligt rond de 10.000 en vertoont een forse groei.

NMFF organiseerde 4 MooiFlevoland-dagen om de activiteiten van de verschillende organisaties extra in het zonnetje te zetten. Hierbij werd per MooiFlevoland-dag steeds samengewerkt met minimaal 5 organisaties. Dit is een goede samenwerking met aangesloten lidorganisaties, groene partnerorganisaties en groene recreatieondernemers die zich richten op natuurbeleving. Waarbij MooiFlevoland extra communiceerde over bestaande en nieuwe activiteiten van diverse organisaties.

Het verbinden van 3 zorginstellingen is niet gelukt, ondanks de inspanning die daar op is gepleegd.

Er is een inventarisatie gedaan naar de mogelijkheden voor crowdfunding. Er lijken kansen te liggen voor projecten van onze lidorganisaties waarbij wij kunnen ondersteunen. In 2016 wordt een pilot gestart.

Financiën en organisatie

Dekking: provinciale subsidie (100 uur), Nationale Postcode Loterij (106 uur voor basis-aanbod en 100 uur voor nieuwe diensten).

4.4 5269 Natuurbeschermingsoverleg (NBO) en 5270 Faciliteit Microplanologie 2014

Doel:

- Het beschermen van de EHS (binnen- en buitendijs) door het belemmeren van ontwikkelingen en activiteiten die in strijd zijn met de natuurfunctie via het Natuurbeschermingsoverleg en de Faciliteit Microplanologie.
- Het Natuurbeschermingsoverleg zorgt voor overleg en afstemming tussen de terreinbeheerders en de andere groene organisaties van Flevoland.
- De Faciliteit Microplanologie zorgt voor het adequaat reageren op ruimtelijke ontwikkelingen en de bescherming van de EHS op lokale en regionale schaal in afstemming met Staatsbosbeheer

Activiteiten

Producten / processen	Begrote uren	Gerealiseerd
Coördinatie en verslaglegging 7 NBO-bijeenkomsten	103	110
Microplanologisch werk	81	81,5
Totaal	184	192

Resultaten

Natuurbeschermingsoverleg:

Aan het NBO nemen deel: Natuurmonumenten, Flevo-landschap, Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Flevoland, IVN-Flevoland, NMFF. De provincie is agendalid. NMFF heeft de voorzitter en de secretaris van het overleg geleverd. Het accent in het medewerkersoverleg richt zich op het gezamenlijk beschermen van de EHS door het belemmeren van ontwikkelingen en activiteiten die schadelijk zijn voor de natuurkwaliteit. Er zijn 6 bijeenkomsten geweest. Er is een aanvullende bijeenkomst georganiseerd over het mogelijke toekomstige Nationaal Park Oostvaardersplassen. Bij toerbeurt neemt een andere ambtenaar van de provincie deel aan de vergaderingen. Dit systeem werkt goed. Voor het Plan Marker Wadden organiseert NMFF samen met Natuurmonumenten in de winkel DuurzaamLelystad.nl Marker Wadden Cafés. Deze Marker Wadden Cafés zijn bedoeld voor het informeren van en vergroten van draagvlak onder Flevolandse.

Faciliteit Microplanologie

De faciliteit Microplanologie heeft als doel om een meer gerichte inzet te plegen op de bescherming van de EHS op lokale en regionale schaal in afstemming met Staatsbosbeheer. Hiervoor wordt jaarlijks een apart werkplan opgesteld. Voor de Faciliteit Microplanologie zijn ruimtelijke plannen gescand. Voor diverse ruimtelijke plannen en zienswijzen is informatie uitgewisseld met de lidorganisaties van de NMFF.

Financiën en organisatie

Dekking Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

4.5 4226 Community of Practice Eetbare Natuurlandschappen (Duurzaam Door)

Doel:

- Flevolandse partijen en experts van buiten de provincie bij elkaar brengen die expertise en ervaringen hebben op het domein van eetbare natuurlandschappen.
- Gezamenlijke visie-ontwikkeling stimuleren op de deelterreinen: voedselproductie, duurzaamheid, natuur en ecologie, ondernemerschap, educatie
- Via een Community of Practice (CoP) ontwikkelen, verdiepen en verspreiden van kennis en praktijkervaring over aanleg, beheer en onderhoud van eetbare natuurlandschappen.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde Uren</i>
inspiratiesessie	16	16
Vorbereiding CoP	8	8
CoP Eetbare natuurlandschappen	20	32
Participatie project en rapportage	44	48
Totaal	88	104

Resultaten

Begin 2015 is een inspiratiesessie georganiseerd voor projectpartners, burgerinitiatieven, onderwijs, adviseurs over eetbare natuurlandschappen en voedselbossen. Tijdens de inspiratiesessie was een kennismarkt georganiseerd met stakeholders.

Met de Community of Practice is een breed en vitaal netwerk rond eetbare natuurlandschappen gevormd. Drie werkbijeenkomsten zijn georganiseerd over inzet van mensen (sociaal kapitaal), verdienmodellen en organisatorische duurzaamheid. Bestaande, zeer diverse initiatieven rond eetbare natuurlandschappen zijn geïnventariseerd (van eetbare bostuin tot voedselbos).

NMFF heeft 2 hoofdstukken geschreven van een gemeenschappelijke en richtinggevende provinciale visie op eetbare natuur geschreven. Een hoofdstuk over een inventarisatie van Flevolandse initiatieven en hun bijdrage aan de 6 dimensies van een volwaardig initiatief in dit domein. En een hoofdstuk over de CoP's en de uitkomsten daarvan.

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (104 uur) en is voor de zomer 2015 afgerond.

4.6 5227 Duurzame voedsellandschappen (Duurzaam Door)

Doel:

- Flevolandse partijen en experts van buiten de provincie bij elkaar brengen die expertise en ervaringen hebben op het domein van eetbare natuurlandschappen.
- Verdiepen en lerende participatieve netwerken rond educatie, productie en vermarkting, eetbare natuurlandschappen, gezondheid en welzijn.
- Via een Community of Practice (CoP) ontwikkelen, verdiepen en verspreiden van kennis en praktijkervaring over aanleg, beheer en onderhoud van eetbare natuurlandschappen.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde Uren</i>
Participatie netwerk jeugd en jongeren	4	0
Participatie netwerk productie vermarkting	3	0
Participatie netwerk gezondheid en welzijn	2	0
Kennisdeling netwerken	5	8
Organisatie 1 CoP	17	0
Organisatie mini-symposium	28	2
Deelname voortgangsoverleg	5	8
Totaal	64	18

Resultaten

De voorbereidingen voor het mini-symposium in januari zijn eind 2015 ter hand genomen. NMFF heeft deelgenomen aan 2 voortgangsoverleggen. Tevens heeft NMFF een interview gedaan met CAH over kennisdeling van netwerken en in hoeverre een Community of Practice een interessant leernetwerk hiervoor is.

Financiën en organisatie

Dit project is gefinancierd vanuit het provinciale programma Duurzaam Door (172 uur) en loopt tot eind 2016 door.).

5 Reguliere taken

Natuur- en Milieufederatie Flevoland kiest voor een zakelijke, professionele bedrijfsvoering. Dit draagt bij aan de optimale invulling van het programma en de bedrijfsvoering.

De provincie vindt het belangrijk dat Natuur- en Milieufederatie Flevoland een onafhankelijke maatschappelijke organisatie is die via dialoog de provincie scherp houdt en in staat is om natuur- en milieudoelen te bereiken door haar slagkracht en netwerken. Dit doet NMFF via overleg, kennis- en informatie-uitwisseling in de rol van coördinator en verbinder. Maar ook door aan te schuiven bij overlegtafels van overheden en het actief inbrengen van groene aandachtspunten in de rol van klankbord. Zo kunnen we de provincie voorzien van interessante groene signalen vanuit de samenleving.

Het programmadeel 'reguliere taken' verantwoordt de uitvoering van het management en het structurele werk.

5.1 5501 Management

Doel:

- Zorg dragen voor: een effectieve en efficiënte organisatie, door goed personeelsbeleid, financieel beleid, planning & control, kwaliteitszorg.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
Opstellen en zorgdragen voor goedkeuring van werkplan, begroting, jaarrekening, bewaken van over- en onderuitputting door kwartaal- en halfjaarrapportages	160	260
Planmatige uitvoering van personeelsbeleid dat bijdraagt aan een optimale organisatie	200	300
Organisatie van vijf bestuursvergaderingen	40	45
<i>Totaal</i>	<i>400</i>	605

Resultaten

Het bestuur is vijf maal bijeen geweest, waarin naast de reguliere agendapunten de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan centraal stond. Iedere bestuursvergadering is aandacht besteed aan een van de thema's en daarbinnen gekozen accenten. Op de ALV is de jaarrekening en jaarverslag goedgekeurd.

NMFF heeft inmiddels een kleine kernorganisatie met een flexibele schil. Deze schil kan meegroeien of krimpen passend bij de financiële situatie. Op deze wijze is NMFF een meer slagvaardige organisatie geworden (een effectieve en efficiënte organisatie) met een goed personeelsbeleid en een gedegen financieel beleid. Tevens zijn ook dit jaar weer verbeteringen doorgevoerd in de opzet van planning & controlesystematiek voor de projectadministratie en verbeteringen in de kwaliteitszorg. Voor het CBF-keur is de aanvraag voor de hertoetsing in 2015 aangeleverd.

Veel intern overleg is nodig geweest voor het vertalen van de koers van het nieuwe meerjarenbeleidsplan naar de interne werkorganisatie. Er zijn nieuwe overlegstructuren gecreëerd, zoals maandelijks thema-overleg en kwartaal thema-rapportages. De bestaande maandgesprekken zijn daarnaast gebleven zodat ook op medewerkersniveau voldoende tijd en aandacht vanuit de manager beschikbaar is voor bilateraal overleg.

Vanwege veranderingen bij het financieel/administratiekantoor heeft NMFF besloten om in 2015 een ander kantoor te selecteren. Dit proces heeft de nodige tijd gekost, onder meer vanwege de selectie van het bureau, en vervolgens de overdracht en het inwerken van het nieuwe bureau in onze organisatie.

Sinds 2009 heeft NMFF een afsprakenkader met de provincie voor de jaarlijkse budgetsubsidie (zie bijlage 2.a). Op verzoek van de provincie is in 2014 samen met het consultantschap IVN-Flevoland een gezamenlijk afsprakenkader ontwikkeld voor de budgetsubsidie. (zie bijlage 2.b).

Na de zomer heeft een bestuurlijke gesprek plaatsgevonden met de provincie over de budgetsubsidie voor NMFF. De gedeputeerde heeft verzocht aan NMFF om in haar werkplan meer ruimte te creëren voor inzet op de te ontwikkelen provinciale energievisie.

Financiën en organisatie

Deze taak wordt financieel ondersteund door de provinciale budgetsubsidie (200 uur) en Nationale Postcode Loterij (405 uur). Overschrijding van uren heeft plaatsgevonden door de hertoetsing door het CBF, en de vertaling van het nieuwe meerjarenbeleidsplan naar de interne werkorganisatie en het werven van het nieuwe financieel/administratiekantoor.

5.2 5502 Structureel werk

Doel

- Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen op pakken en zonodig vertalen in een reactie binnen of buiten de organisatie.
- Deelname aan provinciale overleggen.
- Stimuleren uitwisseling met Statenfracties.

Activiteiten

<i>Producten / processen</i>	<i>Begrote uren</i>	<i>Gerealiseerde uren</i>
organiseren van uitwisseling met Statenfracties	30	30
Zomer- / najaarsronde bestaande uit gesprekken met bestuurders (waaronder milieuwethouders) en relevante stakeholders (o.a. LTO-Noord, bedrijfskringen, Waterschap Zuiderzeeland)	30	30
algemene beleidsinbreng voor zover het profiel van Natuur- en Milieufederatie Flevoland versterkend	50	50
<i>Totaal</i>	110	110

Resultaten

NMFF spreekt jaarlijks rond de zomer met relevantie milieuwethouders, het waterschap, relevante ambtenaren, met alle groene organisaties waar de NMFF mee samenwerkt, vertegenwoordigers van relevante netwerken en stakeholders (zoals LTO-Noord).

Daarnaast is nauw overleg geweest met de De Natuur- en Milieufederaties zodat het meerjarenbeleidsplan van de NMF's en werkplan goed aansluiten.

Relevante provinciale signalen en ontwikkelingen zijn opgepakt en onder meer vertaald in algemene beleidsinbreng voor onder meer de eigen samenwerkingsprojecten en zonodig vertaald naar de lidorganisaties en achterban.

Financiën en organisatie

Dit project is conform planning uitgevoerd en wordt financieel ondersteund vanuit de budgetsubsidie (60 uur) en Nationale Postcode Loterij (50 uur).

Bijlage 1 Bestuur, bureau en lidorganisaties

1) Samenstelling bestuur (per 31 december 2015)

Bestuurslid	Functie	Datum aan- en aftreden	Organisatie	Plaats
Dhr. F. Braakhuis	Voorzitter (vanaf april 2013)	april 2010 – april 2016 (2 ^e termijn)		Almere
Mw. L. Venselaar	Bestuurslid	April 2010 – april 2016 (2 ^e termijn)	Almeerse Wolunie	Almere
Mw. C. Hofkamp	Penningmeester/secretaris (vanaf april 2015)	April 2013 – april 2016		Almere
Mw. I. Mastenbroek	Bestuurslid	April 2013 – april 2016		Swifterbant
Dhr. O. Venema	Bestuurslid	April 2013 – april 2016		Emmeloord

2) Bureau (per 31 december 2015)

Medewerker	Functie	In/uit dienst
V. Dam	Directeur	01-05-2006 in dienst
R. Atkins	Beleidsmedewerker	01-08-2002 in dienst
K. Boerboom	Projectmedewerker (medior)	01-10-2008 in dienst
I. Deurman	Projectmedewerker (junior)	01-03-2011 in dienst
M. Berger	Secretariaat	01-09-2001 in dienst
M. Buiten	Beleidsmedewerker	01-10-2015 in dienst
T. Hoornweg	Projectmedewerker (junior)	31-08-15 uit dienst

3) Nevenfuncties

De directeur bekleedt geen nevenfuncties. De bestuursleden hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben. In de onderstaande tabel een overzicht van de door de bestuursleden aangegeven relevante (neven)functies:

Naam	nevenfunctie
Dhr. F.L.M. Braakhuis	geen
Dhr. O. Venema	geen
Mw. I. Mastenbroek	Directeur Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland Lid bestuur Stichting ERF (Exploitatie reservegronden Flevoland) Lid RvC Rabobank Flevoland Lid RvT Aeres Groep Lid RvT Stichting Visitate Woningcorporaties Nederland Lid bestuur Stichting de Oeverwal te Swifterbant
Mw. C. Hofkamp	Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Stabij- en Wetterhounen Voorzitter van Dijk Nijkamp Stichting Voorzitter RvC SME
Mw. L.B.M. Venselaar	Bestuurslid Almeerse Wolunie Lid stichtingsbestuur Water Wonen en Natuur Bestuurslid Netwerk Informatiesamenleving PvdA

4) Overzicht lidorganisaties (per 31 december 2015)

In 2015 waren bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland 40 organisaties aangesloten:

Agrarische Vereniging Akkerwaard (Zuidelijk-Flevoland)

Agrarische Vereniging Akkerwaard houdt zich bezig met agrarisch natuurbeheer. De aangesloten boeren streven naar het realiseren van kruidenrijke akkerranden die plagen, zoals bladluis, kunnen voorkomen.

Agrarische Natuurvereniging Rondom het Greppelveld

De bloeiende akkerranden van agrarisch gebied Rondom Het Greppelveld bieden ruimte voor boerenlandvogels én mensen! Agrarische ondernemers hebben daartoe de Agrarische Natuurvereniging opgericht.

Almeerse Wolunie

In het Kromslootpark grazen 200 schapen. De wol van deze schapen wordt vanaf 2014 verwerkt in de Schaapskooi Vroege Vogelbos.

Bewonersvereniging Discuslaan

De vereniging stelt zich ten doel, de belangen te behartigen van de leden als huurders van de woningen gelegen aan de Discuslaan te Almere, en het creëren van een ecologische, leefbare en verantwoorde woonomgeving.

Biotuinen Lelystad

Moestuincomplex "Biotuinen" Lelystad. Gezonde, lekkere, aparte en biologische groenten en fruit uit eigen moestuin.

Bultpark Comité Lelystad

Zet zich in voor een mooi en beleefbaar Bultpark in Lelystad.

Centrum Biologische Landbouw Flevoland

Het Centrum Biologische Landbouw Flevoland heeft tot doel de biologische landbouw te laten groeien. Het Centrum is eind 2015 gestopt met haar activiteiten.

Energiecoöperatie De Groene Reus

Helpt particulieren en bedrijven om zelf lokaal groene energie op te wekken en te besparen. De coöperatie is een samenwerkingsverband tussen bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid.

Ecosave Investments (voorheen **Stichting De Milieuwoning**) De "Stichting Milieuwoning" stelt zich ten doel het ecologisch bouwen in de breedste zin van het woord onder de aandacht te brengen voor een breed publiek.

Energie Pioniers Noordoostpolder

'Energie van de polder, voor de polder', is het uitgangspunt van energiecoöperatie EnergiePioniers.

Fietzersbond Flevoland

De Fietzersbond is de grootste belangenvereniging voor fietsers in Nederland met 32.000 leden. De Fietzersbond komt op voor de belangen van fietsers.

Natuurtheatergroep Groen Gras

Theatergroep Groen Gras geeft avontuurlijke theaterworkshops in de natuur. De kinderen worden in een fantasiewereld begeleid door de acteurs van Groen Gras en zijn deelnemer en toeschouwer tegelijk.

Het Goed

Het GOED-kringloopwarenhuizen zijn onderdeel van Het GOED BV. Met een aantal warenhuizen bestaat een franchiserelatie.

IVN Almere

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Dronten

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Lelystad Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Noordoostpolder

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Zeewolde

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

KNNV Lelystad

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), ook wel 'Vereniging voor veldbiologie' genoemd, heeft als doelstellingen Natuurbeleving, Natuurstudie en Natuurbescherming.

Milieudefensie, afd. Lelystad (info: **Milieugroep Lelystad**) Deze groep in Lelystad zet zich in voor de kwaliteit van het leefmilieu. Daarbij gaat de bijzondere aandacht naar die van de naaste omgeving.

Marknesse Duurzaam

Het bewonersinitiatief Marknesse Duurzaam werkt aan een duurzame energievoorziening in Marknesse. Door met dorpsgenoten samen te werken realiseren zij kleinschalige, praktische oplossingen in het eigen dorp.

Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) Oostelijk Flevoland

Het doel is bevorderen van de bijenhouderij, via promotie van de bijenhouderij, verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en ondersteuning aan imkers.

Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied

Een groep melkveehouders ten noordoosten van Lelystad die zich collectief inzetten voor agrarisch natuurbeheer en recreatie.

Pioniers van de Toekomst

Stichting Pioniers van de Toekomst wil een duurzame samenleving in de Noordoostpolder bevorderen, via 'De Pioniersbrigade', een groep vrijwilligers die de beweging draagt.

Repair Café Lelystad

Repair Café Lelystad is deel van Repair Café Nederland met als doel ieder bewust te maken dat de meeste goederen te repareren zijn. Met technisch team voor gratis repareren van kleine apparaten of technisch advies.

Roggebotstaete

Roggebotstaete is een ecologisch landgoed aan het Vossemeer tussen Kampen en Dronten. Het terrein is 52 hectare groot en vrij toegankelijk.

ROVER

Vereniging ROVER (Reizigers Openbaar Vervoer) is een onafhankelijke reizigersvereniging. ROVER zet zich in voor de belangen van de reizigers van bus, trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer.

Sportvisserij MidWest Nederland

Sportvisserij MidWest Nederland is een overkoepelende hengelsportfederatie van 110 hengelsportverenigingen, waarbij bijna 119.000 sportvissers zijn aangesloten.

StEM Zeewolde

Stem Zeewolde ondersteunt burgerinitiatieven en brengt deze onder de aandacht van de politiek.

Stichting Experiment Zelfbeheer Hoekwierde

Bewoners doen zelf het onderhoud van hun leefomgeving. Doel van het experiment is het optimaliseren van de sociale cohesie en het optimaliseren van de fysieke kwaliteit van de woonomgeving.

Stichting Flevo-landschap

Stichting Flevoland is sinds 1986 de particuliere natuurbeschermingsorganisatie voor de provincie Flevoland

Stichting het Blauwe Hart (was VBIJ)

Het Blauwe Hart stimuleert een verantwoord behoud en beheer van het IJssel- meergebied, waarbij alle huidige ecologische, landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en economische waarden behouden blijven.

Stichting Horstship Almere

Stichting Horstship wil een milieuvriendelijk gebouw op het terrein van het Helen parkhurst College in Almere realiseren. Gebouwd van gerecyclede materialen, voorzien van duurzame technologieën en schone energie.

Stichting Milieugroep Dronten

De milieugroep Dronten houdt ontwikkelingen rond milieu en natuur in de gemeente Dronten scherp in de gaten.

Stichting Parkbehoud Almere

Stichting Parkbehoud Almere zet zich in voor het behoud en de bescherming van – in eerste instantie – het Koningin Beatrixpark te Almere.

Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland'

De Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland' is opgericht in 1984 met als doelstelling de vogels in zuidelijk Flevoland te bestuderen en te beschermen.

Vereniging Buitenstad Almere

Buitenstad is een vereniging voor ieder die de groene en ruimtelijke kwaliteit van Almere van belang acht. Hiertoe behoren inwoners van Almere en verenigingen en bedrijven die bij het groen en het stadslandschap actief zijn.

Vereniging Milieuvriendelijk Tuinieren (VMT)

In Lelystad opgericht in 1977. Zoals de naam al zegt wordt er op het complex milieuvriendelijk getuinierd. Dit betekent in het geval van VMT tuinieren zonder chemisch – synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

Volkstuin Overleg Lelystad

Lelystad telt acht volkstuincomplexen met in totaal ongeveer 750 leden. Alle 8 verenigingen willen zich ook gezamenlijk presenteren. Hieruit ontstond het Volkstuin Overleg Lelystad (VOL).

Stichting Participatie Wisentbos Dronten

Het Wisentbos en het Lage Vaartbos te Dronten ontwikkelen tot één dorpsbos met een recreatief natuurlijk gebruik.

Bijlage 2.a

Afspraken met de provincie over de inzet van de provinciale subsidie (2009)

Het werkplan geeft aan op welke manier de federatie wil bijdragen aan de uitvoering en kwaliteit van het provinciale beleid. Het provinciale bestuur geeft richting aan de uitvoering van het Omgevingsplan en het huidige collegeakkoord (het Hoofdlijnenakkoord). Daarmee is de koers uitgezet hoe Flevoland zich verder gaat ontwikkelen. Natuur- en Milieufederatie Flevoland wil daar aan bijdragen door een heldere inzet te geven op natuur en milieu, op een kosteneffectieve wijze.

Dit doet Natuur- en Milieufederatie Flevoland vanuit een zelfstandige positie, maar waarbij ze wel uitdrukkelijk zoekt naar de samenwerking met de provincie en anderen om te komen tot een duurzaam Flevoland met een vitale natuur en een gezond milieu voor Flevolandse.

Wij benadrukken hierbij het citaat van de provincie zoals opgenomen in de ambtelijke notitie ' kader subsidie Natuur- en Milieufederatie Flevoland' (provincie Flevoland, 20 juni 2009): *"Het algemene uitgangspunt blijft dat de provincie streeft naar sterke, zelfstandige en onafhankelijke maatschappelijke organisaties op het gebied van natuur en milieu (educatie) in Flevoland, die door middel van dialoog de provincie scherp houden en in staat zijn om in het maatschappelijke veld door hun slagkracht en netwerken milieudoelen te bereiken in de provincie."*

Imago en positie hangen nauw samen met de rollen die we in Flevoland willen vervullen. Die rollen volgen rechtstreeks uit de taken die de Federatie zichzelf stelt en die voor buitenstaanders helder en vanzelfsprekend moeten zijn. In overleg met de provincie en onze lidorganisaties zijn de volgende rollen bepaald:

- Coördinator en verbinder (koepelfunctie)
We stimuleren de informatie-uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties en coördineren hierbij de inzet in de provincie Flevoland.
- Meedenker (klankbordfunctie)
We zijn een gesprekspartner bij beleidsvoorbereiding en –uitvoering van overheden, zoals provincie en gemeenten. We sluiten, daarbij soms verrassende, coalities met andere spelers in het werkveld.
- Signaleerder (signaleringsfunctie)
Samen met de aangesloten natuur- en milieuorganisaties volgt de federatie het beleid van overheden voor de thema's natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid.

Invulling van onze rollen:

Onze inbreng is op basis van kennis, een provinciaal en landelijk netwerk, en op basis van een omgevingsanalyse (zoals de sentimenten van burgers).

Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen en kan ze haar functies professioneel vervullen.

We zoeken daarbij actief naar verbinding met agenda's van anderen. Samenwerking en afstemming met andere organisaties binnen en buiten Flevoland zijn belangrijk om als natuur- en milieubeweging in Flevoland effectief te kunnen opereren.

De rollen zijn door de provincie in het gesprek van 20 juni 2009 als volgt verder gedefinieerd:

A. Koepelfunctie

NMFF zorgt voor kennis en informatie uitwisseling tussen natuur- en milieuorganisaties onderling en met de provincie (coördinator/ verbinder).

Activiteiten die daarbij passen:

- Themaoverleg met de andere Natuur- en Milieufederaties,
- Overleg met andere natuur- en milieuorganisaties,
- Ondersteuning lidorganisaties en burgers,
- Overleg met provincie in ambtelijk en bestuurlijk overleg.

B. Klankbordfunctie

NMFF is gesprekspartner van de provincie en gemeenten bij het in uitvoering krijgen en realisatie van beleid. NMFF zit aan tafel bij uitvoeringsprogramma's en –projecten van provincie en gemeenten. Inbreng van NMFF is op basis van landelijke netwerk (kennis) én op basis van omgevingsanalyse: wat zijn de sentimenten bij de burgers van Flevoland.

Activiteiten die daarbij passen:

- Organiseren van stakeholderoverleg (omgevingsanalyse),
- Algemene beleidsinbreng bij provincie en gemeenten,
- Inbreng in (advies)commissies, comités en platforms,
- Deelnemen aan overleggen plan- en projectgroepen op de speerpunten van de provincie (geluiden van buiten naar binnen brengen en coalitievorming).

C. Signaleringsfunctie

NMFF is kritisch volger van Provinciale Staten. De provincie ontwikkelt visie en actieprogramma's en is designer van het proces. NMFF vervult daarbinnen haar functie(s). Door het ontwikkelen en nemen van initiatieven blijft NMFF aan het voorfront van ontwikkelingen staan en kan ze haar functies professioneel vervullen.

- Contacten met provinciale statenleden, gemeenteraadsleden en relevante stakeholders

D. Overig

- Managementtaken,
- Communicatie (website, nieuwsbrief, jaarverslag, persberichten, etc),
- Acquisitie.

In het jaarverslag is de uitvoering van bovenstaande taken verantwoord onder de thema's:

- Thema Duurzaam Samenwerken, Samen Sterk
- Thema Ruimtelijke Kwaliteit
- Thema Klimaat en Energie
- Reguliere taken (o.a. management)

Bijlage 2 .b

Gezamenlijk afsprakenkader IVN Flevoland en NMF Flevoland (2014)

De provincie heeft IVN Flevoland en NMFF in 2014 gevraagd het door de provincie geformuleerde kader verder uit te werken in een gezamenlijk bondig document (een afsprakenkader). De provincie verwacht hierin een nadere duiding van de bijdrage van de organisaties aan de provinciale duurzaamheidsambities.

Kader provinciale subsidiering IVN Consulentschap Flevoland en Natuur en Milieufederatie Flevoland

Als eerste duiding van de bijdrage van de organisaties aan provinciale doelstellingen is er gekeken naar de missie en visie van beide organisaties en het Manifest Groen en Duurzaam Flevoland. Uit deze missies en visies is een voorzet gedaan voor de bijdrage die verwacht wordt van beide organisaties. De bijdrage is als volgt geformuleerd:

'de Natuur- en Milieufederatie Flevoland en het IVN Consulentschap Flevoland werken mee aan realisatie van een Duurzaam Flevoland met een vitale natuur, gezond milieu, duurzame energiehuishouding en een actieve betrokken samenleving'.

Meer specifiek vraagt de provincie beide organisaties de ingezetenen van Flevoland te activeren (ook bewust te maken) en te ondersteunen bij duurzaam handelen.

Basis voor subsidie

De reden om het IVN en de NMFF in hun activiteiten ondersteunen is dat zij dichterbij en in een andere positie naar burgers en andere organisaties en netwerken opereren en uitvoeringsgericht zijn. Met name daarin zit duidelijk de toegevoegde waarde van deze organisaties.

De provincie ziet graag dat beide organisaties in de toekomst meer met elkaar gaan samenwerken op basis van respect voor elkaars achtergrond. De organisaties kunnen elkaar met de eigen kwaliteiten, ons inziens, goed aanvullen omdat zij beiden sterk zijn in het ondersteunen van netwerken en het delen van kennis mbt natuur en milieu/duurzaamheid vanuit de CEPA gedachte (Communication, Education, Participation and Awareness). Er liggen kansen om elkaar te versterken, minder kwetsbaar te zijn en efficiency te boeken.

Thema's en doelgroepen organisaties

Qua doelgroep richt de NMFF zich met name op overheden, regionale en lokale (lid)organisaties, lokale burgerinitiatieven, vrijwilligers, ondernemers/ bedrijven, recreatie-bedrijven, lokale, regionale en bovenregionale samenwerkingsverbanden en (groepen van) burgers. Qua inhoud richt zij zich vooral op de thema's ruimtelijke kwaliteit en klimaat en energie. Hieronder vallen de subthema's: natuur, duurzame recreatie, ruimte (o.a. duurzame gebiedsontwikkeling), water, klimaat, duurzame energie, duurzaam bouwen en wonen en mobiliteit.

Daarnaast heeft de NMFF de specifieke opdracht om subsidiegelden in te zetten voor haar koepel-, klankbord en signaleringsfunctie. In het Coalitieakkoord 2011-2015 is verder aangegeven dat de provincie een bijdrage verwacht van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor onze ambities op het gebied van de energietransitie.

IVN Flevoland richt zich op de doelgroepen jeugd&jongeren (onderwijs, kinderopvang en buitenschoolse activiteiten), (groot)ouders, vrijwilligers, burgers en (recreatie)ondernemers. IVN verbindt natuur met maatschappelijke actuele thema's. Thema's die in 2013 en 2014 centraal staan zijn duurzame energie, duurzame voedsel, duurzame recreatie, water en sociale cohesie.

In het Manifest Groen en Duurzaam Flevoland van de zes groene organisaties zijn de volgende thema's benoemd: een natuurrijke en duurzame leefomgeving, rijke natuur en landschap, vaart met duurzame energie, jeugd en jongeren en betrokkenheid en inzet bij natuur, milieu en landschap.

Thema's provincie

Genoemde thema's van de organisaties sluiten aan bij provinciaal beleid. Met name duurzaamheid, klimaat en energie, natuur en water zijn belangrijke thema's voor ons. Daarnaast is het thema voeding, in relatie tot de Floriade, actueel.

Het maatschappelijke effect dat in het taakveld Natuur en Milieu (College Uitvoeringsprogramma en Programmabegroting) wordt beoogd is:

Flevoland is een duurzame provincie en daardoor groeien werkgelegenheid, investeringsbereidheid en concurrentiekracht van de economie.

Provinciale beleidsdoelen daarbij zijn:

- Behoud van de koploperspositie op het gebied van duurzame ontwikkelingen, met name op het gebied van energie en klimaat;
- Flevoland is energieneutraal (exclusief vervoer) 80% in 2015 en 100% in 2020;
- Een goede en robuuste natuur die toegankelijk en betaalbaar is;
- Bescherming van de kwaliteit van de Flevolandse leefomgeving (milieu).

Beide organisaties dragen op verschillende wijze bij aan deze beleidsdoelstellingen. Van de organisaties wordt verwacht dat zij zorgen voor een goede kennisinfrastructuur, diverse actieve netwerken op de provinciale thema's onderhouden en activiteiten hierop organiseren. De provincie verwacht dat er in een jaarlijks vooroverleg over subsidieverlening gesproken wordt over accentverschillen binnen de genoemde thema's (de focus van provinciaal beleid kan per jaar verschillen).

Bijlage 3 Verantwoordingsverklaring voor CBF

De bestuursleden van de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."
2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In een door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring is beschreven op welke manier de milieufederatie invulling geeft aan deze principes.

Bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMFF) is de uitvoering van het beleid gescheiden van de functie 'toezicht houden'. De wijze waarop deze scheiding plaatsvindt is vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Het bevestigt de hierboven onderschreven functiescheiding, zoals die al was vastgelegd in diverse voorgaande besluiten en zoals die ook in voorgaande jaren is toegepast.

Over de taakverdeling tussen directie (uitvoering) en bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *directiestatuut* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 maart 2012).

Over de taakverdeling binnen het bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Bij wijziging van de bestuurssamenstelling kan de taakverdeling bij bestuursbesluit worden gewijzigd op basis van de deskundigheden van de afzonderlijke bestuursleden.

Voor een optimale samenstelling van het bestuur werkt de NMFF met profielschetsen voor de functies voorzitter, penningmeester en secretaris en algemeen bestuurslid. Deze profielschetsen zijn toegevoegd per 13 april 2010 aan het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland*. Het functioneren van de bestuursleden wordt eenmaal per jaar geëvalueerd in een bestuursvergadering. Dit is de laatste bestuursvergadering van elk jaar.

De directie stelt jaarlijks een werkplan met begroting op, waarin onder meer de gewenste resultaten, begrote kosten en beoogde financiering per project zijn vastgelegd. Het bestuur toetst dit werkplan met begroting en stelt het vast.

Over de voortgang van het werkplan en de afzonderlijke projecten wordt conform de daarover gemaakte afspraken aan de partners en subsidieverstrekkers gerapporteerd. De directeur stelt een jaarrekening op conform de Richtlijn 650 Fondswervende instellingen. De accountant controleert deze en voorziet de jaarrekening van een goedkeurende accountantsverklaring. De accountant rapporteert aan het bestuur over de jaarlijkse accountantscontrole. Het bestuur toetst de jaarrekening en stelt deze vast.

De directie stelt jaarlijks een jaarverslag op dat overeenstemt met de jaarrekening. In het jaarverslag worden per project vastgelegd: de behaalde resultaten, de gerealiseerde producten, de gerealiseerde uren en kosten. Het jaarverslag bevat ook per project informatie over gerealiseerde financiering; d.w.z. subsidies en overige bijdragen. De inhoudelijke verslaglegging wordt samengevat in een populair jaarverslag (de Successenkrant), dat door geïnteresseerden kan worden opgevraagd of via de website www.nmfflevoland.nl is te downloaden.

Bij het opstellen van het jaarverslag wordt de werkwijze van de organisatie geëvalueerd en afspraken gemaakt over mogelijke verbeteringen van de aanpak in de toekomst.

Het bestuur en de Algemene Ledenvergadering stelt het jaarverslag vast.

Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

In het werkplan wordt tevens vastgelegd op welke manier de milieufederatie de communicatie met haar belanghebbenden wil verbeteren. De milieufederatie zal zich blijven richten op beleidsbeïnvloeding via bestuurders en bedrijfsleven, maar wil zich daarnaast meer richten op een goede en efficiënte informatievoorziening aan een breed publiek; d.w.z. alle in natuur, milieu en landschap geïnteresseerde mensen.

De milieufederatie ondersteunt mensen, die zich willen informeren over en/of actief willen inzetten voor verbetering van hun eigen leefomgeving. NMFF vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator. NMFF beschikt over een breed netwerk aan contacten, die bij deze ondersteuning van dienst kunnen zijn.

Gerelateerd aan de doelstelling van de NMFF zijn belanghebbenden:

1. plaatselijke groepen en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Flevoland
2. beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Flevoland
3. samenwerkingspartners [bijvoorbeeld IVN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschapsbeheer, Het Flevo-Landschap; de lidorganisaties en andere organisaties die opkomen voor de belangen van natuur, milieu en landschap in Flevoland]
4. geïnteresseerden in natuur, milieu en landschap in Flevoland

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur- en Milieufederatie Flevoland te vergroten. Voorbeelden in 2013 van de uitvoering van de publieksgerichte communicatiestrategie zijn:

- digitale nieuwsbrieven (2-wekelijks) – NMF Flevoland, Mooi Flevoland.
- permanent overzicht van het totale 'groene' nieuws en activiteiten in Flevoland voor een breder publiek op www.nmfflevoland.nl en www.mooiflevoland.nl
- duurzame initiatieven: voor energiebesparing en duurzame leefwijze (SELF, duurzaamheidssites, Lifestyle)
- een twitteraccount van NMF Flevoland

Een ieder is vrij om inbreng te leveren en te reageren op onze activiteiten en het te voeren of gevoerde strategische en inhoudelijke beleid. Dat kan op verschillende manieren, maar onze website is daarvoor een goed platform. Meningingen, opvattingen of reacties worden zeer op prijs gesteld en worden in de reguliere werkprocessen van beleidsvorming en uitvoering meegenomen.

Tot slot bestaat er voor belanghebbenden de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de milieufederatie, als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met de uitvoering van activiteiten of constateren dat er sprake is van inconsistentie van beleid. Voor een correcte verwerking van de klachten is in 2005 de *Klachtenprocedure Natuur en Milieufederatie Flevoland* vastgesteld en opgenomen in het *Handboek Natuur en Milieufederatie Flevoland*.

Bezoldiging en vergoedingenbeleid

De milieufederatie kent een arbeidsvoorwaardenbeleid dat zoveel mogelijk gerelateerd is aan het arbeidsvoorwaardenbeleid van de CAO-Welzijn. De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging en ontvangen alleen een beperkte vergoeding voor gemaakte onkosten (op basis van declaraties).

Vrijwilligersbeleid Natuur en Milieufederatie Flevoland

Sinds het bestaan van de milieufederatie zijn er altijd personen geweest, die zich belangeloos hebben ingezet voor de organisatie, vooral door middel van advisering over inhoudelijke en organisatorische zaken. NMFF waardeert de inzet en betrokkenheid van de vrijwilligers. Hun inzet is van groot belang voor onze doelstellingen.

De milieufederatie kent verschillende soorten vrijwilligers.

- Achterban

De leden van de actieve achterban bestaan uit leden van aangesloten organisaties en andere natuur- en milieugroepen in Flevoland en personen die zich individueel betrokken weten bij het werk van de milieufederatie. De milieufederatie ziet het als één van haar belangrijkste taken om deze vrijwilligers actief te ondersteunen. Zij doet dit door middel van het verstrekken van informatie, advisering, het organiseren van activiteiten en het verstrekken van voorlichtingsmateriaal.

- Incidentele vrijwilligers en onbezoldigde medewerkers

Op de verschillende werkterreinen van de milieufederatie zijn medewerkers actief (geweest) die hun werk onbezoldigd verrichten. Ook de bestuursleden van NMFF worden tot deze categorie gerekend. NMFF vergoedt eventuele onkosten, die deze vrijwilligers maken voor het uitvoeren van hun werk ten behoeve van de organisatie. Voor de vrijwilligers die het werk vanuit ons kantoor verrichten is de aansprakelijkheidsverzekering van de organisatie van toepassing.

NMFF stelt zich ten doel de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en uit te breiden naar een zo groot mogelijke groep mensen. Het in stand houden en vergroten van de betrokkenheid wordt door de milieufederatie gedaan:

- met inachtneming van het door het bestuur vastgestelde beleid en
- op voorwaarde dat de betrokkenheid van de vrijwilligers de onafhankelijke positie van NMFF niet belemmert.

